

Ülevaade EPIKoja projektist „Psüühikahäiretega inimesi koondava katusorganisatsiooni loomise koordineerimine“

Tauno Asuja
EPIKoja peaspetsialist

2021

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
THE ESTONIAN CHAMBER OF DISABLED PEOPLE

Projekti eesmärk

- Projekt „Psüühikahäiretega inimeste ning nende lähedasi koondavate organisatsioonide huvikaitsealase tegevuse võimestamine ning psüühikahäiretega inimesi koondava katusorganisatsiooni loomise koordineerimine“
- Eesmärgiks on:
- 1) võimestada ja koordineerida psüühikahäiretega inimeste ning nende lähedasi koondavate organisatsioonide huvikaitsealast tegevust
- 2) toetada psüühikahäiretega inimeste ja nende lähedaste ja organisatsioone ühendava katusorganisatsiooni teket.

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
THE ESTONIAN CHAMBER OF DISABLED PEOPLE

Huvikaitse töögrupp

- Organisatsioonid, kes soovivad kursis olla ja kaasa rääkida projekti tegevuste ettevalmistamisel ja läbiviimisel:
 - Haabersti Klubimaja/ Tallinna Vaimse Tervise Keskus,
 - Eesti Autistide Liit,
 - Söömishäirete Liit,
 - Heaolu ja Taastumise Kool MTÜ,
 - Eesti Psühhosotsiaalse Rehabilitatsiooni Ühing,
 - Pilk MTÜ,
 - Eesti Noorte Vaimse Tervise Liikumine,
 - Eesti Psüühikahäiretega Inimeste Toetajate Ühendus,
 - MTÜ Elu Dementsusega
 - MTÜ Hingerahu.

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
THE ESTONIAN CHAMBER OF DISABLED PEOPLE

Valdkonnas tegutsevate ühingute kaardistuse tulemused 2020.a.

- Vajadus psüühikahäirega inimeste/taastujate ja nende lähedaste katusorganisatsiooni järele on suur nii sihtgrupi enda kui spetsialistide arvates.
- Peamised panustajad saaks olla taastujad/kogemusnõustajad/lähedased, kuna aktiivse haigusega inimesel on fookus mujal.
- Katust moodustava võrgustiku liikmete jõustamisel on oluline roll eestkostjatel ja tugiteenuste osutajatel.
- Katusorganisatsiooni ja liikmete jõuõlg ei tohiks kalduda spetsialistide poole, kuid spetsialistide kaasatus on oluline.
- Ühingute võrgustiku jätkusuutlikkuseks on oluline lisaks huvikaitsetööle osutada teenuseid (sihtgruppide).

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
THE ESTONIAN CHAMBER OF DISABLED PEOPLE

E- mõttetalgud

- E-mõttetalgu eesmärk on luua ühine aruteluruum inimestele, kes on huvitatud psüühikahäirega inimeste huvide ja õiguste edendamisest Eestis.
- Toimunud 3 e- mõttetalgut:
 - „Kuidas kaitsta psüühikahäirega inimeste huvisid“ okt 2020
 - “Psühhiaater ja patsient- võimalusi paremaks partnerluseks” mai 2021
 - “Psüühikahäiretega inimesed tööturul- kuidas ületada takistusi?” okt 2021
- Igal talgul osalenud üle 40 taastuja, psüühikahäirega inimese, pereliikme, kogemusnõustaja, valdkonna MTÜ-de eestvedaja kui ka spetsialisti.

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
THE ESTONIAN CHAMBER OF DISABLED PEOPLE

Teiste riikide hea praktika

- 2020. a. 3 virtuaalset kohtumist Soome, Taani ja Belgia psüühikahäiretega inimeste katusorganisatsioonide esindajatega.
- Teiste riikide valdkonna väljakutsed:
 - liikmesorganisatsioonide passiivsus,
 - psühhiaatrilise abi ebapiisav kättesaadavus,
 - tervishoiutöötajate suhtumine psüühikahäiretega patsientidesse,
 - raviteekonna killustatus,
 - lähedaste läbipõlemine.

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
THE ESTONIAN CHAMBER OF DISABLED PEOPLE

Huvikaitse koolitused

- Võimestamaks valdkonnas tegutsevate ühingute võimekust teostada huvikaitset:
 - mittetulundusühingute strateegilise juhtimine,
 - poliitikakujundamine,
 - meediasuhtlus,
 - enesekehtestamine/juhtimine,
 - jms teemad.

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
THE ESTONIAN CHAMBER OF DISABLED PEOPLE

Katusorganisatsiooni loomine 2023.a.

- võimeline kaasa rääkima ja esitama arvamusi ja ettepanekuid puudega inimesi puudutavate õigusaktide, strateegiate, arengukavade ja/või muudele oluliste valdkonda puudutavate otsuste ja tegevuste parendamiseks.
- Rahastus esimese aasta tegevuskuludeks:
 - fookus organisatsiooni strateegia ja sisuliste teemade planeerimisel ning elluviimisel.

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
THE ESTONIAN CHAMBER OF DISABLED PEOPLE

Täiendav info

- <https://epikoda.ee/mida-me-teeme/huvikaitse/tegevused-ja-projektid/2020/psuuhikahairetega-inimesi-koondavakatusorganisatsiooni-loomise-koordineerimine>

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
THE ESTONIAN CHAMBER OF DISABLED PEOPLE

Isikukeskse erihooolekande teenusmudeli rakendamine kohalikus omavalitsuses (ISTE projekt)

Katrin Tsuian
projektijuht
SKA teenuste osakond

03.11.2021

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

MIKS?

Erihoolekande arengukava 2014-2020 eesmärgiks:

- Teenuste kujundamine isikukeskseks - inimese ja tema lähedaste vajadustele vastavaks
- Teenuste korraldus ja nende kasutamine on paindlikum

Ootused uuele korraldusele:

- Teenuseid saab omavahel paindlikult kombineerida
- Uue korraldusega pakutavate teenuste arv suurem
- Teenused säilitavad inimese toimimise kogukonnas
- Kasutatakse olemasolevaid kogukonna ressursse
- Teenustel on kulupõhine hind

TAT „Töövõimereformi sihtrühma töövõimelisuse tõstmine ja nende töötamise soodustamine“, tegevus „Integreeritud, isikukeskse ja paindliku erihoolekandeteenuste süsteemi piloteerimine

KUIDAS?

Teenussüsteemi arendamine teenusedisaini abil

2016-2017 koostöös ja koosloomes:

- Vajaduste kaardistamine – individuaalintervjuud (38) ja grüpiintervjuud (7)
- Probleemide ja lahenduste töötoad
- Riskide töötoad

Osalesid:

- Sotsiaalministeerium, Sotsiaalkindlustusamet
- Trinidad Wiseman disainerid
- Teenuste kasutajad ja nende esindajad
- Teenuste osutajad
- Seotud huvigrupid (Tervishoiu esindajad, Töötukassa, KOVi ja kogukonna esindajad)

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

Erihoolekande teenusmudeli arendamine

2016-2017

- **Töötati välja isikukeskne erihoolekandeteenuste teenusmudeli prototüüp**
- Teenuse disain erihoolekandeteenuste ja teenusesüsteemi ümberkorraldamiseks ja arendamiseks. Projekti lõpparuanne. Trinidad Wiseman, 2017, tellija Sotsiaalministeerium.

2017-2018

- **Teenusmudeli I prototüübi katsetamine**
- Isikukeskse teenusmudeli lõpparuanne 2017-2018. Sotsiaalkindlustusamet, 2018. Isikukeskse erihoolekande teenusmudeli kasutajakogemuse mõjuanalüüs. Trinidad Wiseman, 2018.

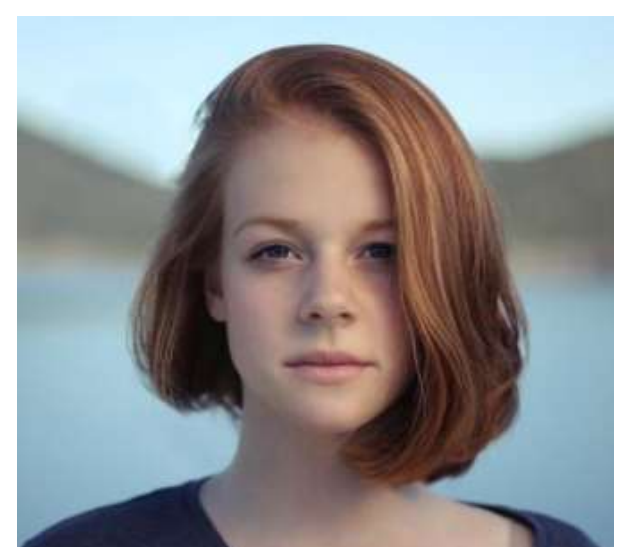
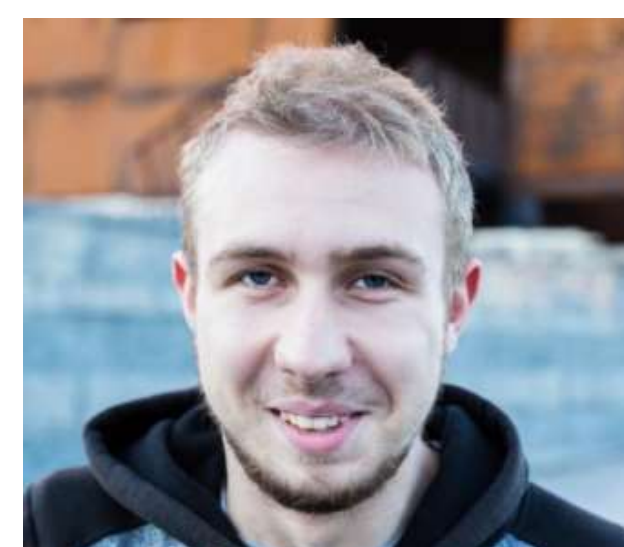
2019-2021

- **Teenusmudeli II pilootprojekt**
- Kirjeldus: <https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/et/organisatsioon-kontaktid/projektid>

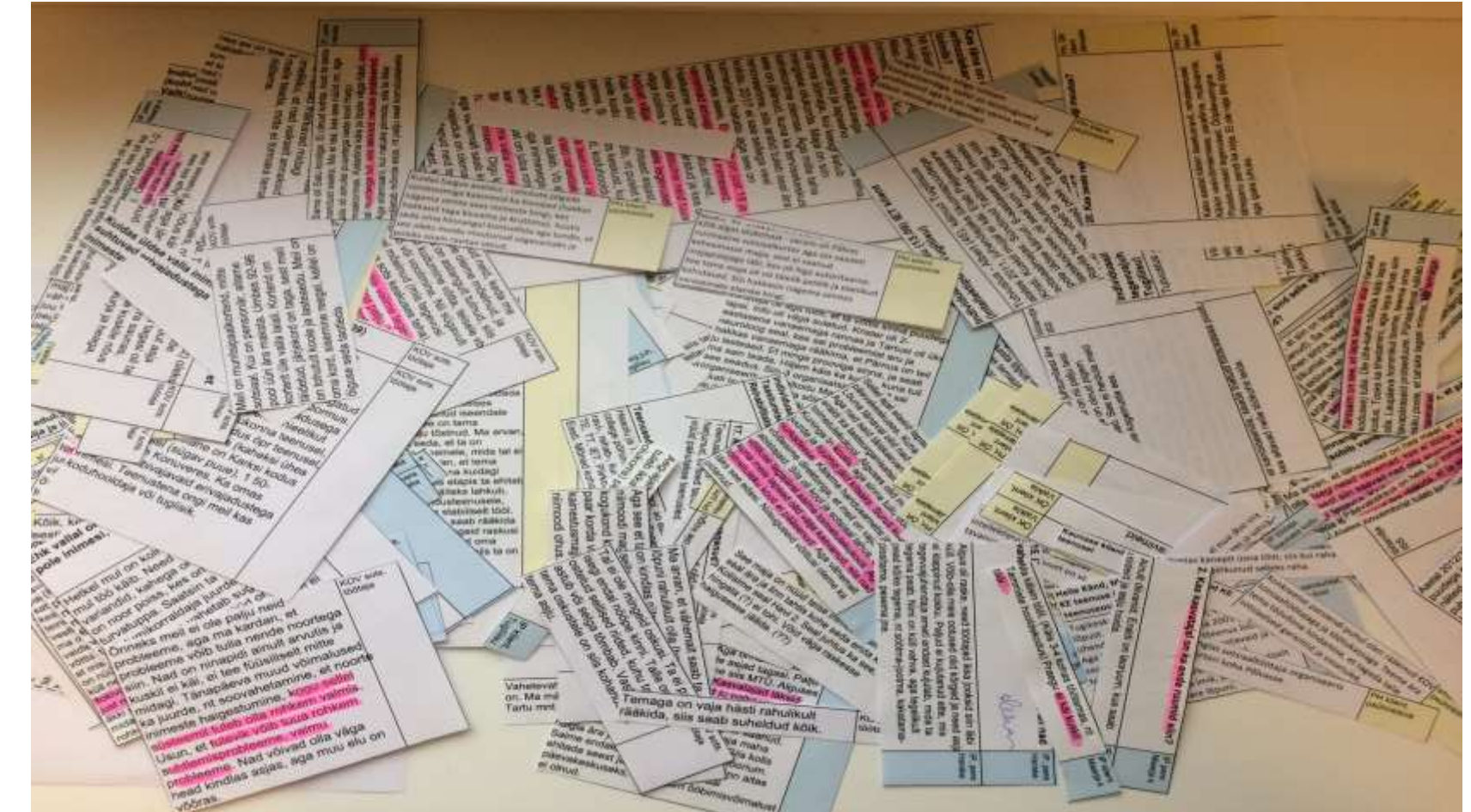

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

15 persoonat

Rohkelt vajadusi ja ootusi

Süsteemse raamistiku loomine

**Inimese teekond
erihoolekandesüsteemis**

**Elukvaliteedi domeenid
(WHO vaimse tervise spetsiifiline jaotus)**

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

Teenusmudeli II katsetamine 2019-2021

Eesmärgiks

- ✓ Katsetada psüühilise erivajadusega inimeste abistamisel tegevuskomponentide põhist lähenemist;
- ✓ Rakendada korraldusskeemi, kus psüühilise erivajadusega inimestele korraldab abi ja teenuseid kohalik omavalitsus.

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

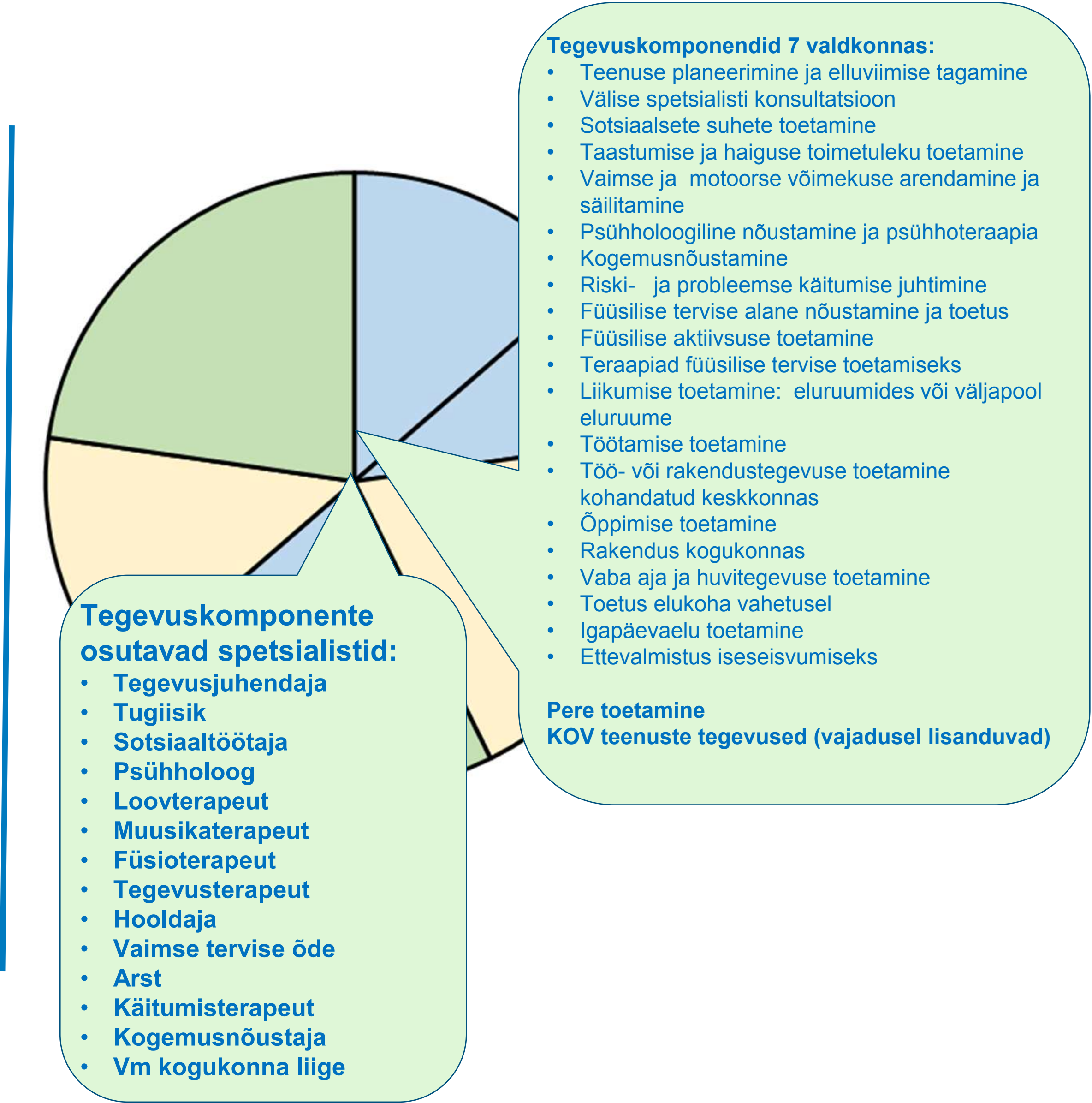
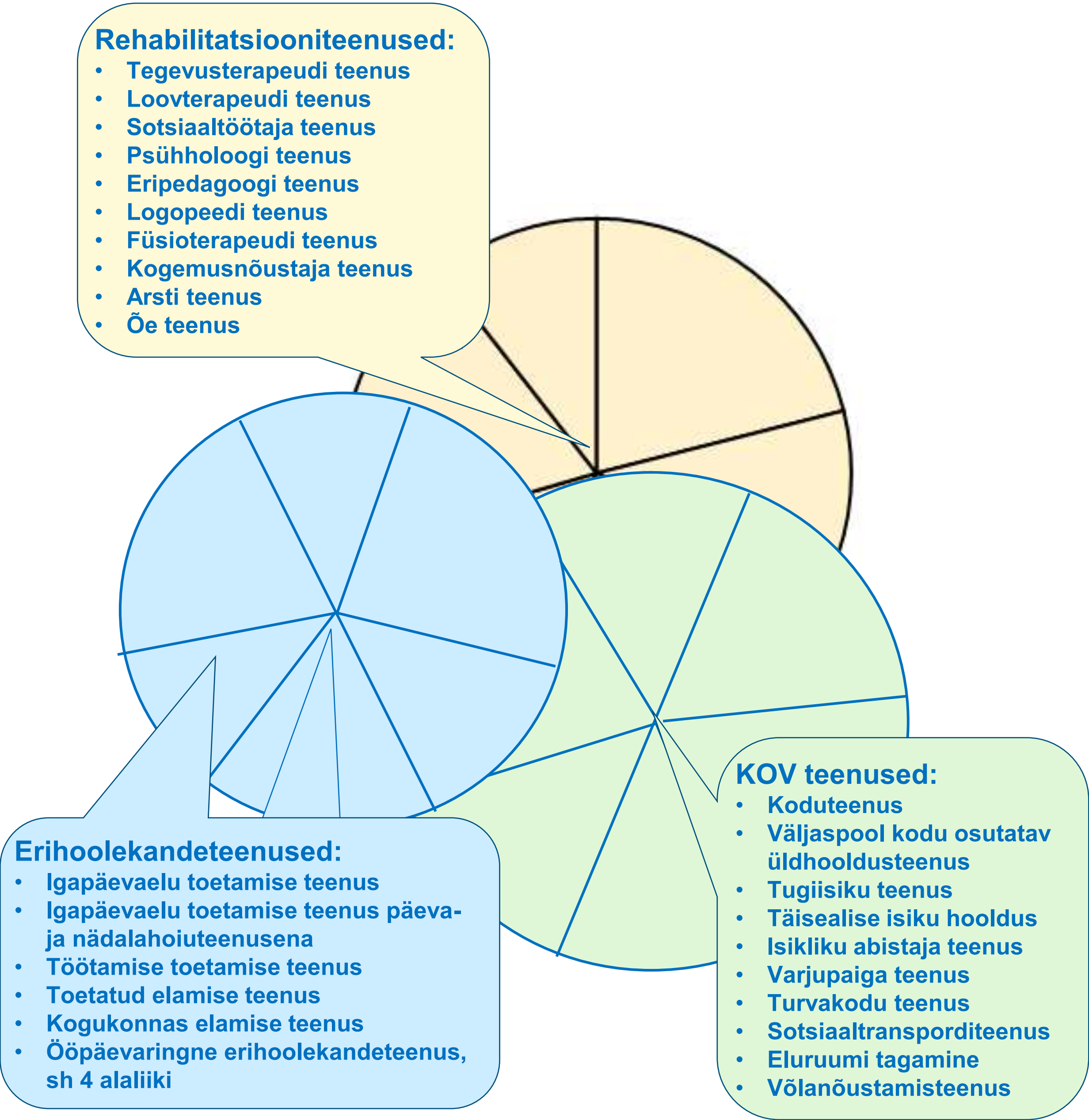

Eesti
tuleviku heaks

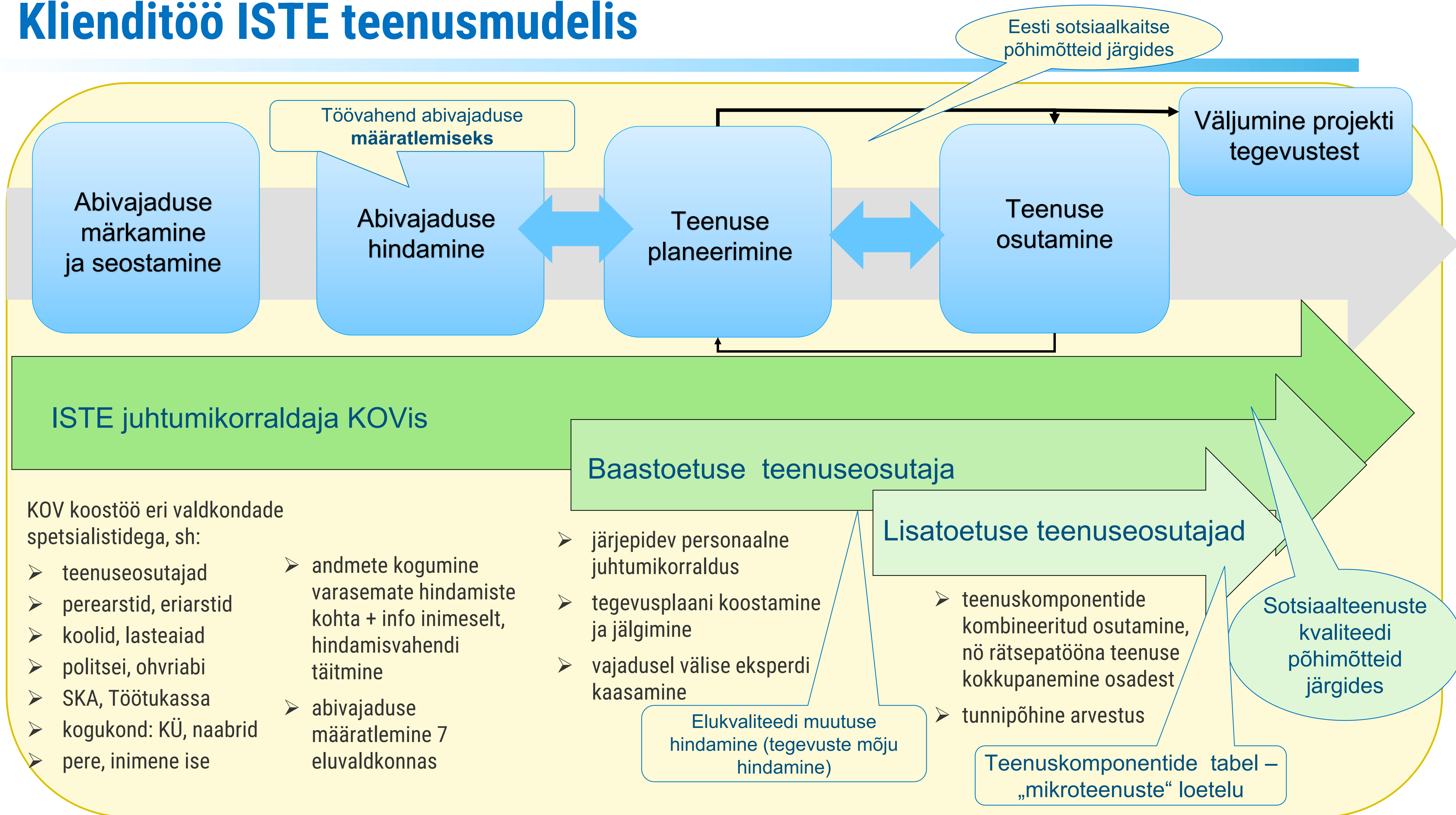
Täna sihtgruppi abistavad teenused:

Isikukeskne erihoolekande teenusmudel

Inimesele pannakse teenus kokku tegevuskomponentidest

Klienditöö ISTE teenusmudel

ABIVAJADUSE HINDAMINE- 7 eluvaldkonda

1. Sotsiaalsed suhted
2. Vaimne tervis
3. Füüsiline tervis

4. Hõive
5. Elukeskkond
6. Vaba aeg ja huvitegevus

7. Igapäevaelu toimingud

TOETUSVAJADUSE MÄÄR ELUVALDKONDADES

0-Iseseisev

1-madal toetusvajadus,
meeldetuletus,
nõustamine

2-keskmine toetusvajadus,
juhendamine,
kõrvalabi 1-4 x nädalas

3-kõrge toetusvajadus,
igapäevane kõrvalabi,
juhendamine, järelevalve

4-äärmuslik toetusvajadus,
püsiv hooldus, järelevalve,
tegevuste ülevõtmine

Teenuskomponendid 7 valdkonnas

Baastoetus:

- Teenuse planeerimine Tegevusplaani elluviimine
- välise spetsialisti konsultatsioon

Lisatoetus:

- Vaimne tervis (5 teenuskomponenti)
- Füüsiline tervis (5 teenuskomponenti)
- Elukeskkond (1 teenuskomponent)
- Sotsiaalsed suhted (1 teenuskomponent)
- Hõivatus (4 teenuskomponenti)
- Vaba aeg ja huvitegevus (1 teenuskomponent)
- Igapäevaeluga toimetulek (2 teenuskomponenti)
- Pere toetamine (4 teenuskomponenti)
- Personaalne toetus

Hoolekande praktikud ja kogukonna ressursid

• Tegevusjuhendaja	• Tugiisik	• Hooldaja
• Sotsiaaltöötaja	• Psühholoog	
• Loovterapeut	• Muusikaterapeut	
• Füsioterapeut	• Tegevusterapeut	• Käitumisterapeut
• Vaimse tervise õde		
• Arst (psühhiaater, eriarst)		
• Kogemusnõustaja		
• Vm kogukonna liikmed		

Baastoetuse teenuskomponendid

- Teenuse planeerimine
- Tegevusplaani elluviimine – toetusvajaduse terviklik ja järjepidev hindamine:
- Vajadusel välise spetsialisti konsultatsioon teenuse planeerimiseks

Lisatoetuse valdkonnad ja teenuskomponendid

❖ Vaimne tervis:

- Taastumine ja haigusega toimetuleku toetamine;
- Vaimse ja motoorse võimekuse arendamine ja säilitamine;
- Psühholoogiline nõustamine ja psühhoteraapia;
- Kogemusnõustamine;
- Riski- ja probleemse käitumise juhtimine

❖ Füüsiline tervis:

- Füüsilise tervise alane nõustamine ja toetus;
- Füüsilise aktiivsuse toetamine;
- Teraapiad füüsilise tervise toetamiseks
- Liikumine eluruumides
- Liikumine väljaspool eluruume

❖ Elukoht:

- Toetus elukoha vahetamisel

❖ Sotsiaalsed suhted:

- Sotsiaalsete suhete loomise/säilitamise toetamine (lähedaste, sõprade, laste või vanematega)

❖ Hõivatus:

- Töötamise toetamine;
- Töö- vm tegevuse toetamine spetsiaalselt kohandatud keskkonnas;
- Õppimise toetamine;
- Rakendus kogukonnas

❖ Vaba aeg ja huvitegevus:

- Vaba aja ja huvitegevuse toetamine

❖ Igapäevaeluga toimetulek:

- Igapäevaelu toetamine;
- Ettevalmistus iseseisvumiseks

❖ Personaalne toetus:

kõrvalabi, juhendamine, nõustamine erinevates valdkondades, kriisiolukordade lahendamine (valdkondade ülene, kogu sekkumise perioodi jooksul)

❖ Pere toetamine:

- Psühholoogiline nõustamine ja psühhoteraapia perele;
- Perenõustamine ja koolitus psüühikahäirete osas;
- Kogemusnõustamine perele;
- Intervallhoid

KOHALIK OMAVALITSUS: Teenusmudeli rakendamine oma piirkonnas

Klienditöö

Abivajaduse märkamine ja seostamine

Toetusvajaduse hindamine

Teenuse osutamine: **BAASTOETUS**

tegevusplaani koostamine, elluviimine,
pidev personaalne tugi

Teenuse osutamine: **LISATOETUS**

- Personaalne toetus
- Sotsiaalsed suhted
- Vaimne tervis
- Füüsiline tervis
- Hõivatus
- Vaba aeg ja huvitegevus
- Eluase
- Igapäevaelu toetamine
- Pere toetamine

Korralduslik tegevus

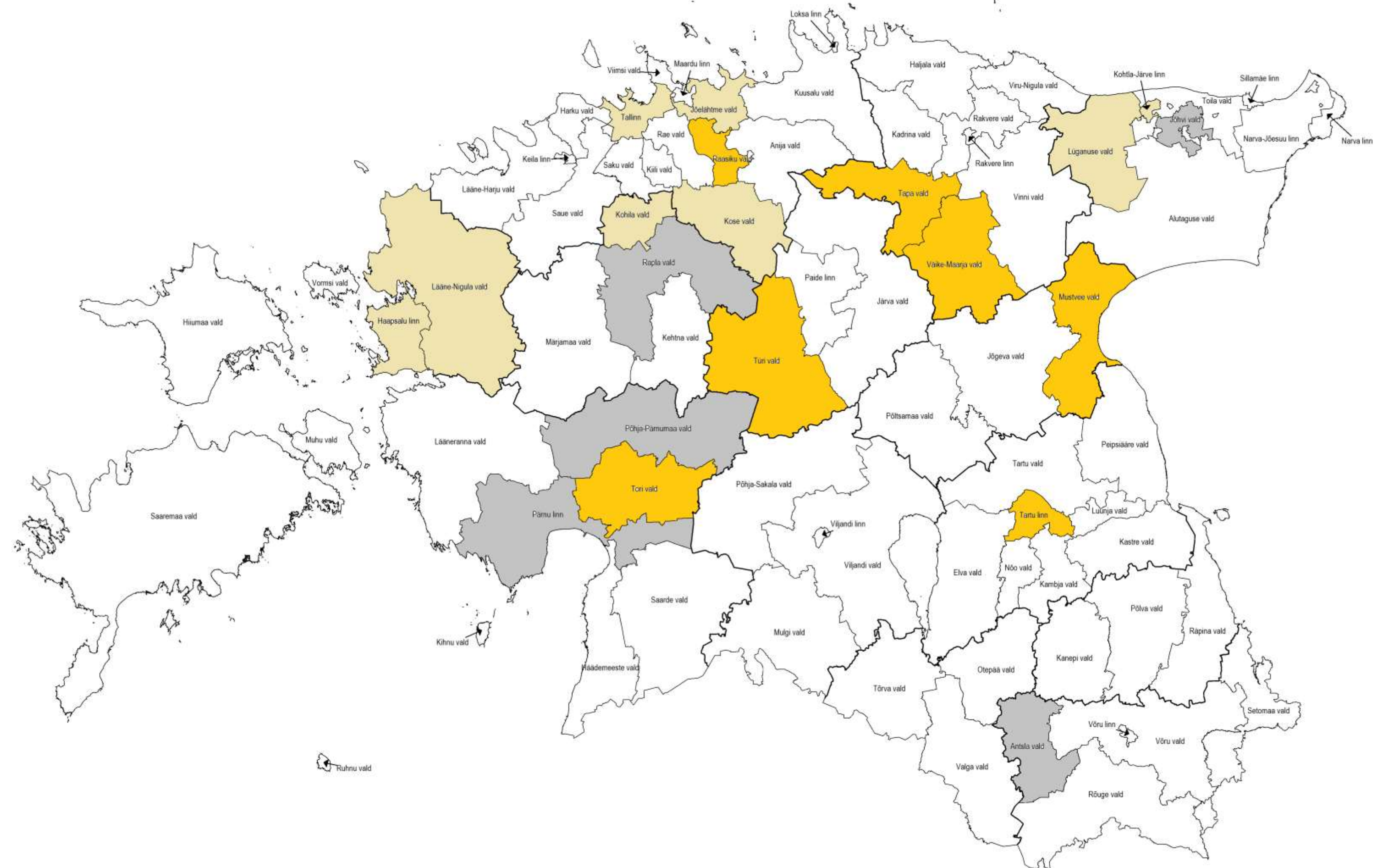
- **teenusmudeli rakendamise korraldamine** oma piirkonnas:
 - töökorralduse määratlemine KOVis
 - ISTE projekti juhtumikorraldaja tööle
 - potentsiaalsete teenuseosutajate otsimine
 - vajadusel hangete läbiviimine
 - lepingulised suhted, teenuse hinnastamine
- **Teenuse kättesaadavuse suurendamine ja hinnakujundus**
- Koostöö teiste valdkondadega, nt tervishoiu-, haridusvaldkond
- **Võrgustikutöö** korraldamine ja juhtimine
- Jooksev korralduslik tegevus: **arved, aruandlus**
- KOV siseselt **järelevalve** projekti tegevuste üle
- Teenusmudeli **arendamises osalemine** koostöös SKAga

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET:

Omavalitsuste toetamine ja nõustamine, rahastamine, lepingu kontroll,
andmete kogumine ja analüüs

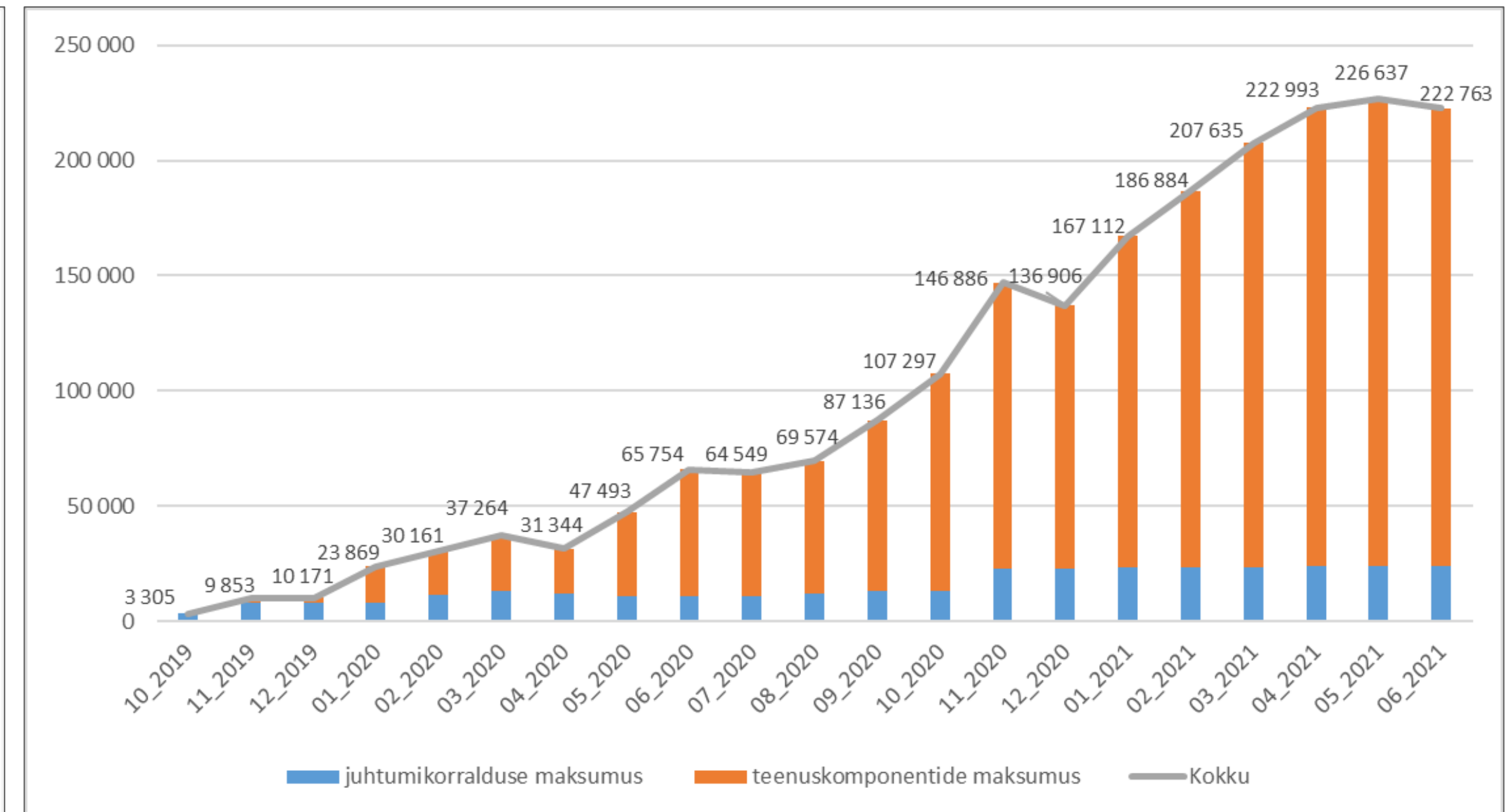
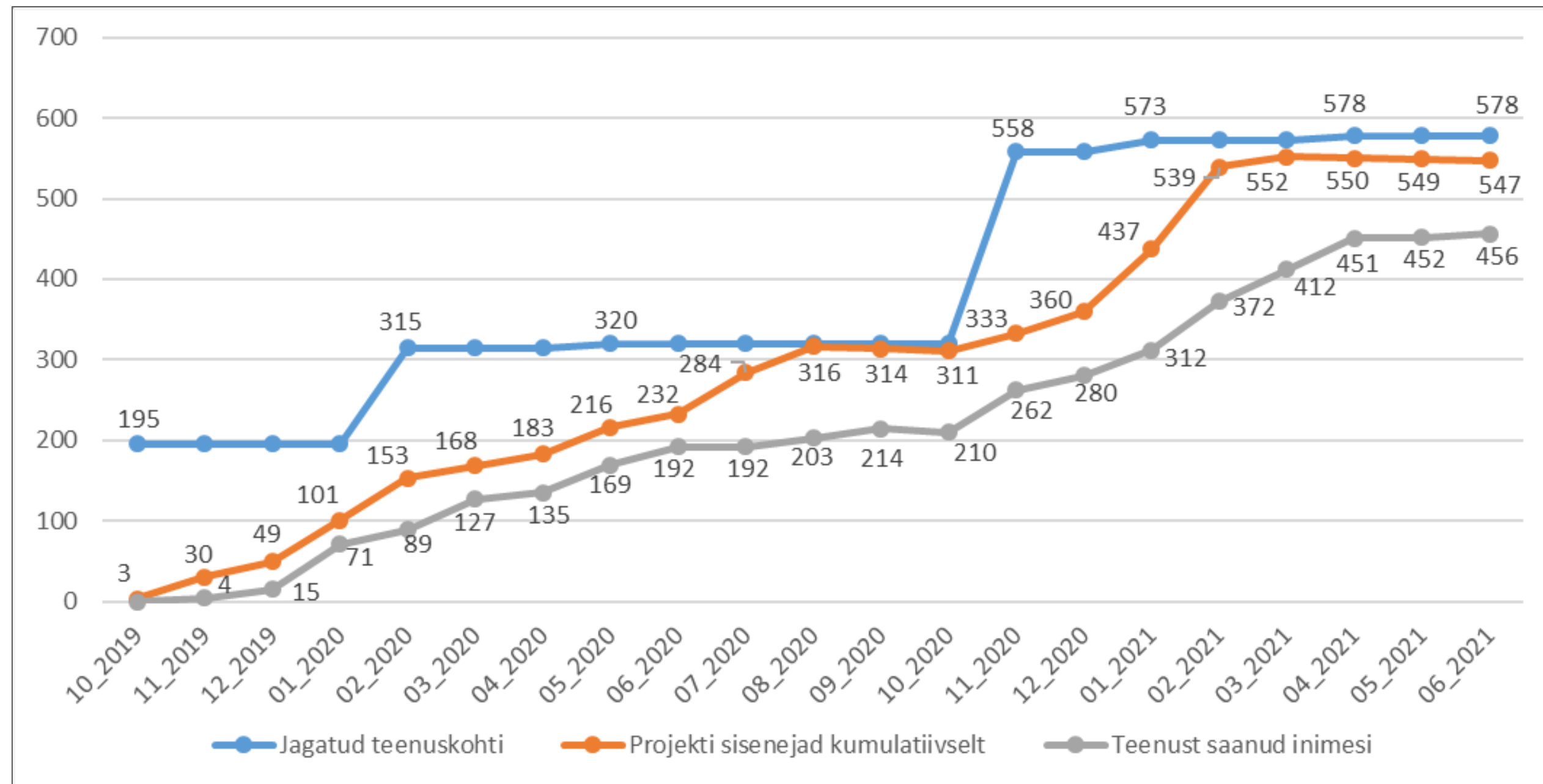
Teenusmudelit katsetavad KOVid ja nende teenuskohad

Omavalitsus	Maakond	Kohtade arv
Ida-Eesti		
Jõhvi vald	Ida-Virumaa	10
Kohtla-Järve linn	Ida-Virumaa	40
Lüganuse vald	Ida-Virumaa	10
Mustvee vald	Jõgevamaa	30
Tapa vald	Lääne-Virumaa	10
Väike-Maarja vald	Lääne-Virumaa	10
Lõuna-Eesti		
Tartu linn	Tartumaa	50
Antsla vald	Võrumaa	15
Lääne-Eesti		
Haapsalu linn ja Lääne-Nigula vald	Läänemaa	30
Põhja-Pärnumaa vald	Pärnumaa	13
Pärnu linn	Pärnumaa	50
Tori vald	Pärnumaa	30
Põhja-Eesti		
Jõelähtme vald	Harjumaa	20
Kose vald	Harjumaa	10
Raasiku vald	Harjumaa	10
Tallinn	Harjumaa	130
Türi vald	Järvamaa	30
Kohila vald	Raplamaa	25
Rapla vald	Raplamaa	55

seisuga 30.06.2021

Projektis osalejad ja ISTE teenusmudeli piloteerimise kulud

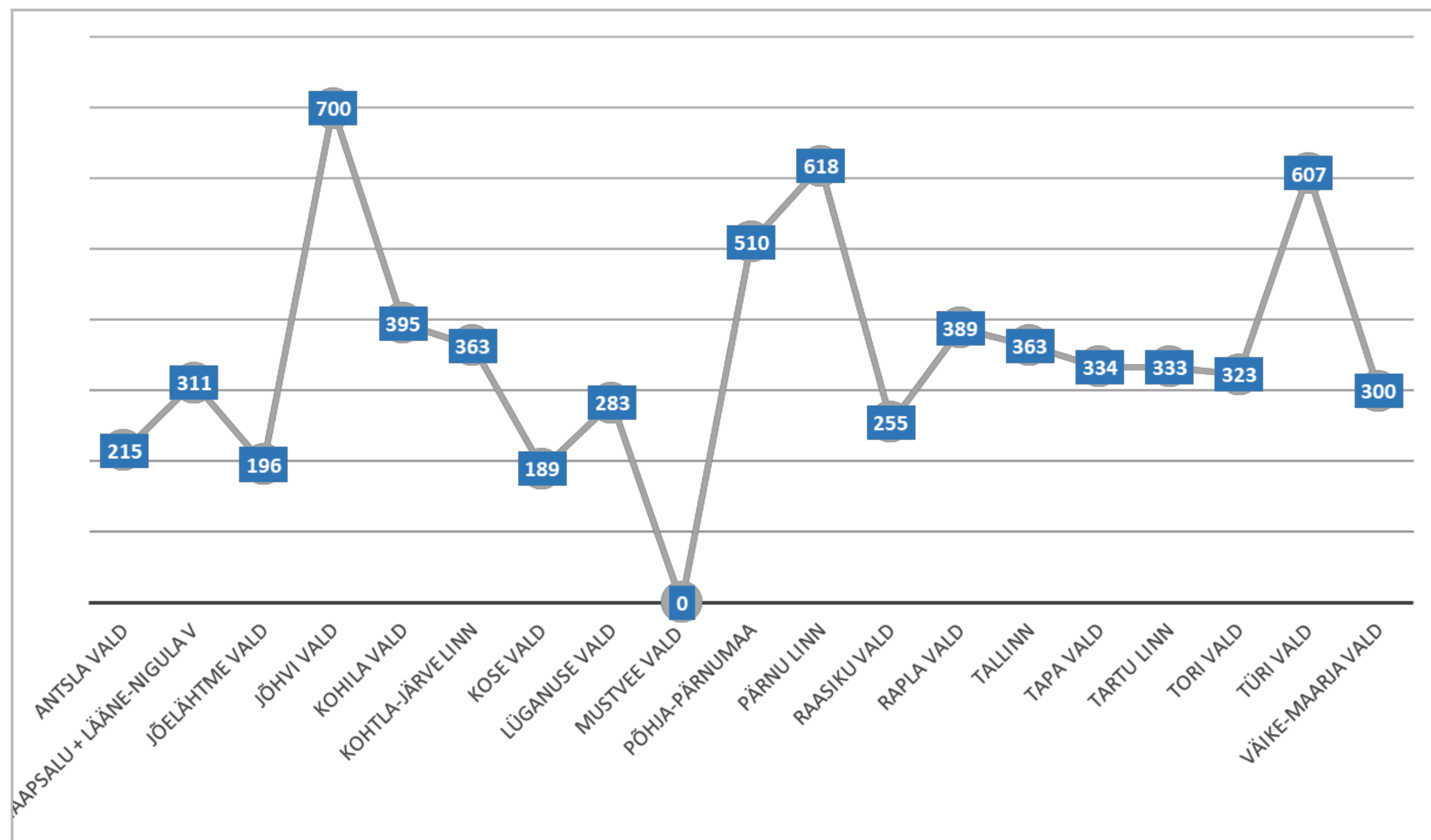

10/2019 - 06/2021 andmed

Omavalitsustes on 2019-2021 projekti kaasatud 667 inimest.
30.06.2021 seisuga osaleb projektis **547 abivajajat**.

ISTE projekti kulud KOVides kokku **2 105 585 eurot**, sh
- projekti koordineerimise tasu 321 457 eurot (~15%),
- teenuskomponentide maksumus 1 784 108 eurot (~85%).

Omavalitsuste lõikes keskmine teenusekulu inimese kohta kuus

kulu eurodes, 2019-2021 I pa andmetel

Keskmine teenusekulu ühe teenusesaaja kohta kuus on ISTE projektis ligi 500 eurot.

- Teenuskomponentide maksumus ühe inimese kohta kuus on ca 450 eurot.
- Lisaks makstakse ISTE projektis osalevale KOVile juhtumikorralduse tasu 40,9 eurot iga teenusekoha kohta.

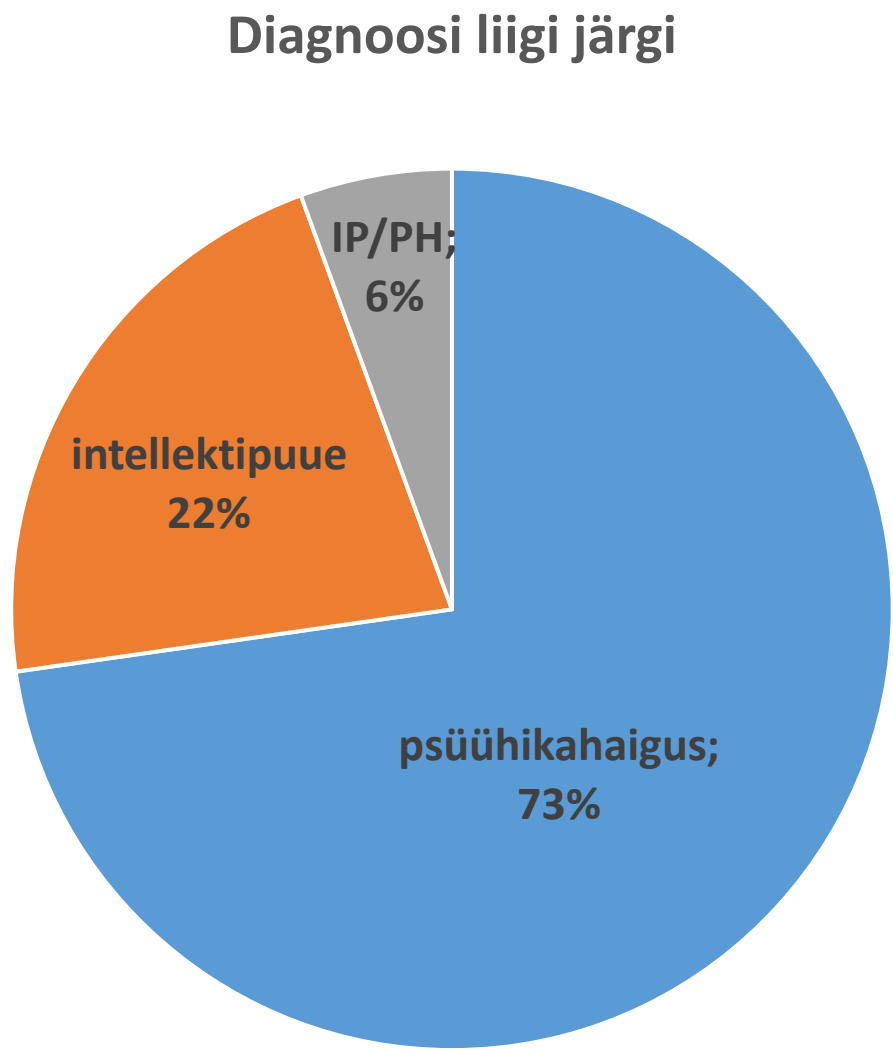
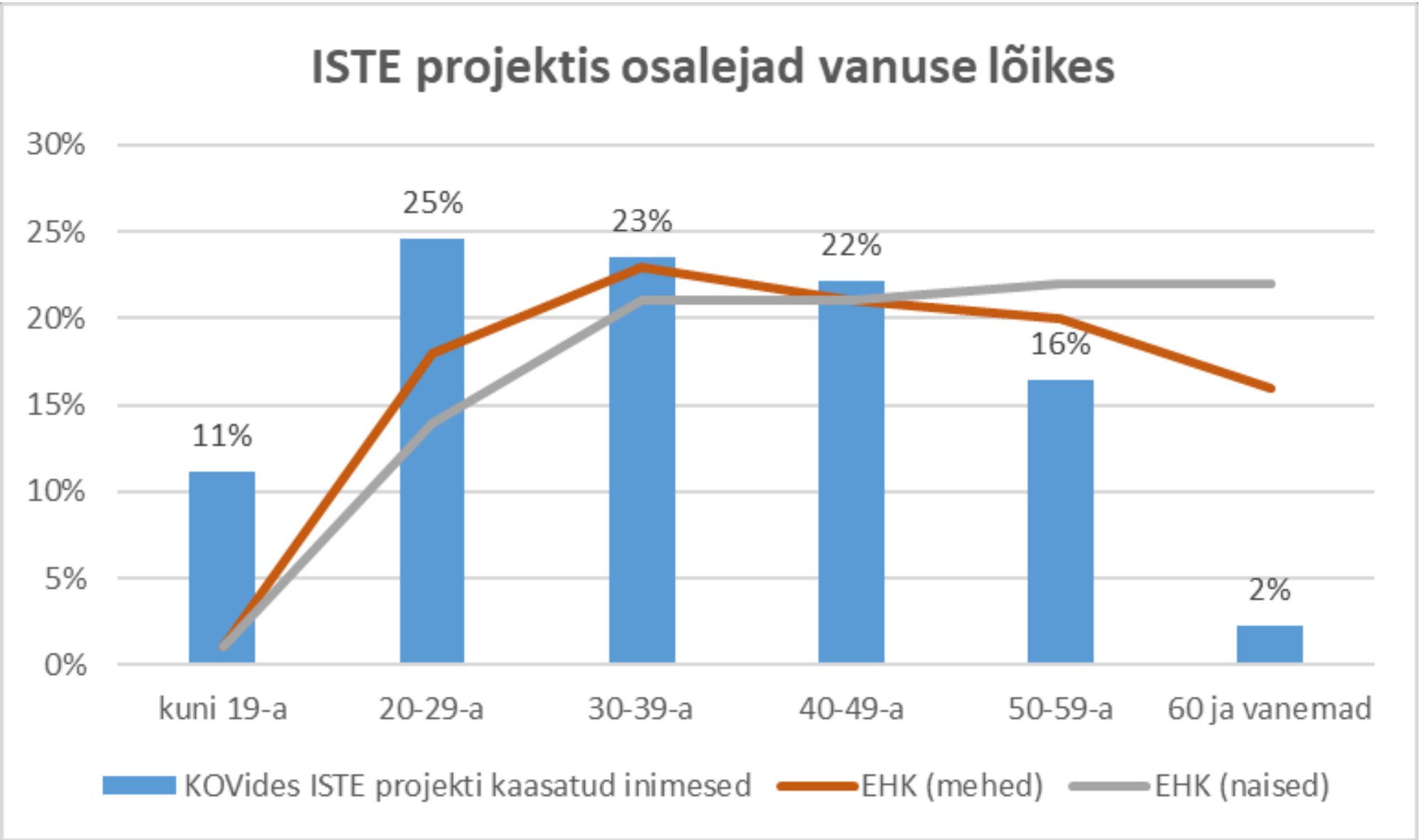
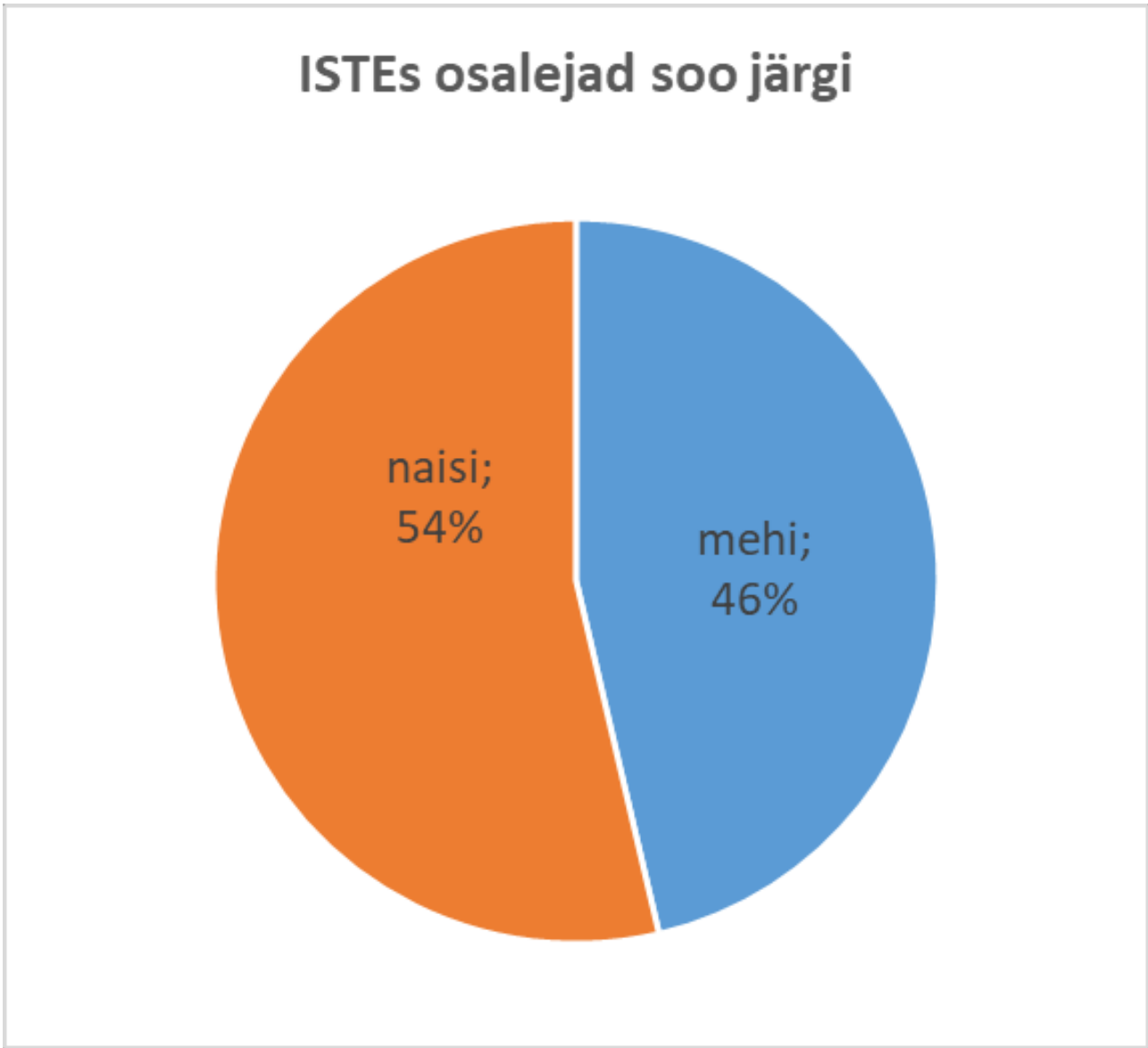
Teenuskomponentide tunnihinna

Eluvaldkond	Teenuskomponent	Keskmine tunnihind, €	Min tunnihind	Max tunnihind
baastoetus	Teenuse planeerimine ja plaani elluviimise tagamine	34,1	12	151,8
baastoetus	Spetsialisti konsultatsioon teenuse planeerimiseks	82,6	20	158,8
LT: personaalne toetus	Personaalne toetamine erinevates eluvaldkondades	28,7	12	55
LT: pere toetamine	Pere psühholoogiline nõustamine ja psühhoteraapia	48,5	20	125
LT: pere toetamine	Pere nõustamine ja koolitus	41,0	20	125
LT: pere toetamine	Pere kogemusnõustamine	28,5	10	45
LT: pere toetamine	Intervallhoid	8,4	2,5	35
LT: sotsiaalsed suhted	Sotsiaalsete suhete toetamine	24,1	8	90
LT: Vaimne tervis	Taastumise ja haigusega toimetuleku toetamine	39,5	12	130
LT: Vaimne tervis	Vaimse ja motoorse võimekuse arendamine ja säilitamine	28,6	10	115
LT: Vaimne tervis	Psühholoogiline nõustamine ja psühhoteraapia	47,6	10	90
LT: Vaimne tervis	Kogemusnõustamine	30,9	2,5	45
LT: Vaimne tervis	Riski- ja probleemse käitumise juhtimine	39,3	20	70
LT: füüsiline tervis	Füüsilise tervise alane nõustamine	31,7	10	70
LT: füüsiline tervis	Füüsilise aktiivsuse toetamine	20,8	10	70
LT: füüsiline tervis	Teraapiad füüsilise tervise toetamiseks	34,0	12	73
LT: füüsiline tervis	Liikumise toetamine eluruumides	23,4	5	30
LT: füüsiline tervis	Liikumise toetamine väljaspool eluruume	24,0	5	55
LT: Hõivatus	Töötamise toetamine	29,6	12	70
LT: Hõivatus	Töö- või rakendustegevuse toetamine spetsiaalselt kohandatud keskkonnas	17,9	10	50
LT: Hõivatus	Õppimise toetamine	30,7	10	70
LT: Hõivatus	Rakenduse leidmine kogukonnas	29,8	20	39,6
LT: Vaba aeg ja huvitegevus	Vaba aja ja huvitegevuse toetamine	18,7	6	70
LT: Eluase	Toetus elukoha vahetusel	30,1	12	45
LT: Igapäevaeluga toimetulek	Igapäevaelu toetamine	22,9	6	70
LT: Igapäevaeluga toimetulek	Ettevalmistus iseseisvumiseks	24,3	10	55

Märkus: Tabelis on eristamata teenuskomponentide individuaal- ja gruppitenuse hinnad.

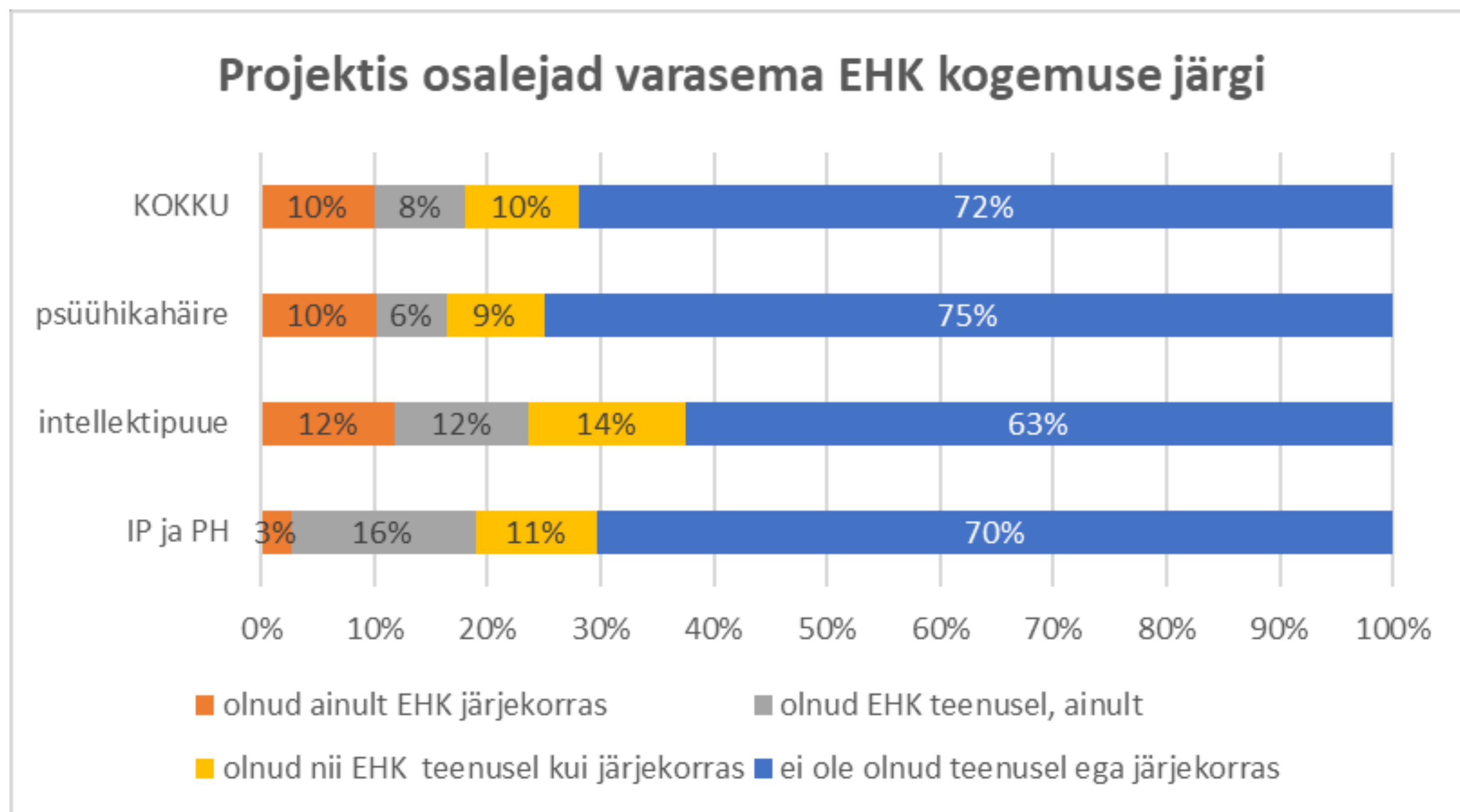
2019-2021 I pa andmed

ISTE projektis osalevad inimesed

Hõive staatuse järgi	Osalejaid	Osakaal
töötavad	117	18%
õpivad	31	5%
töötud (sh pikaajalised)	176	26%
mitteaktiivsed	343	51%
KOKKU	667	100%

ISTE projektis osalejad ja riiklik erihoolekandesüsteem

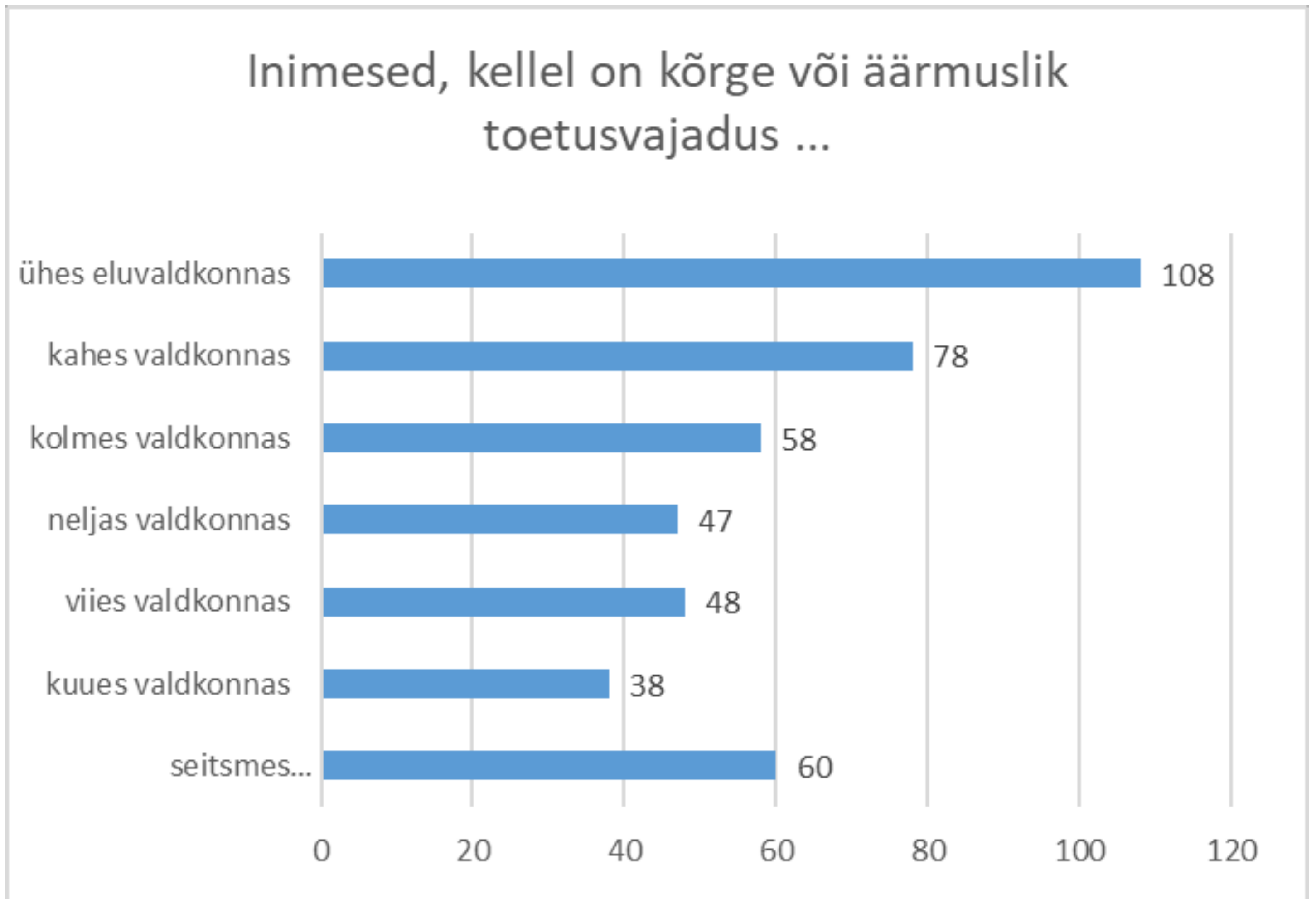
72% ISTE projekti kaasatud inimestest ei ole olnud erihoolekandeteenusel või järjekorras.

- 18% ISTE projekti kaasatud inimestest on saanud EHK teenuseid, kas enne või pärast projektis osalemist (119 in 664st).
- 16% projektist lahkunud inimestest saab SRT teenust (21 in 128st)

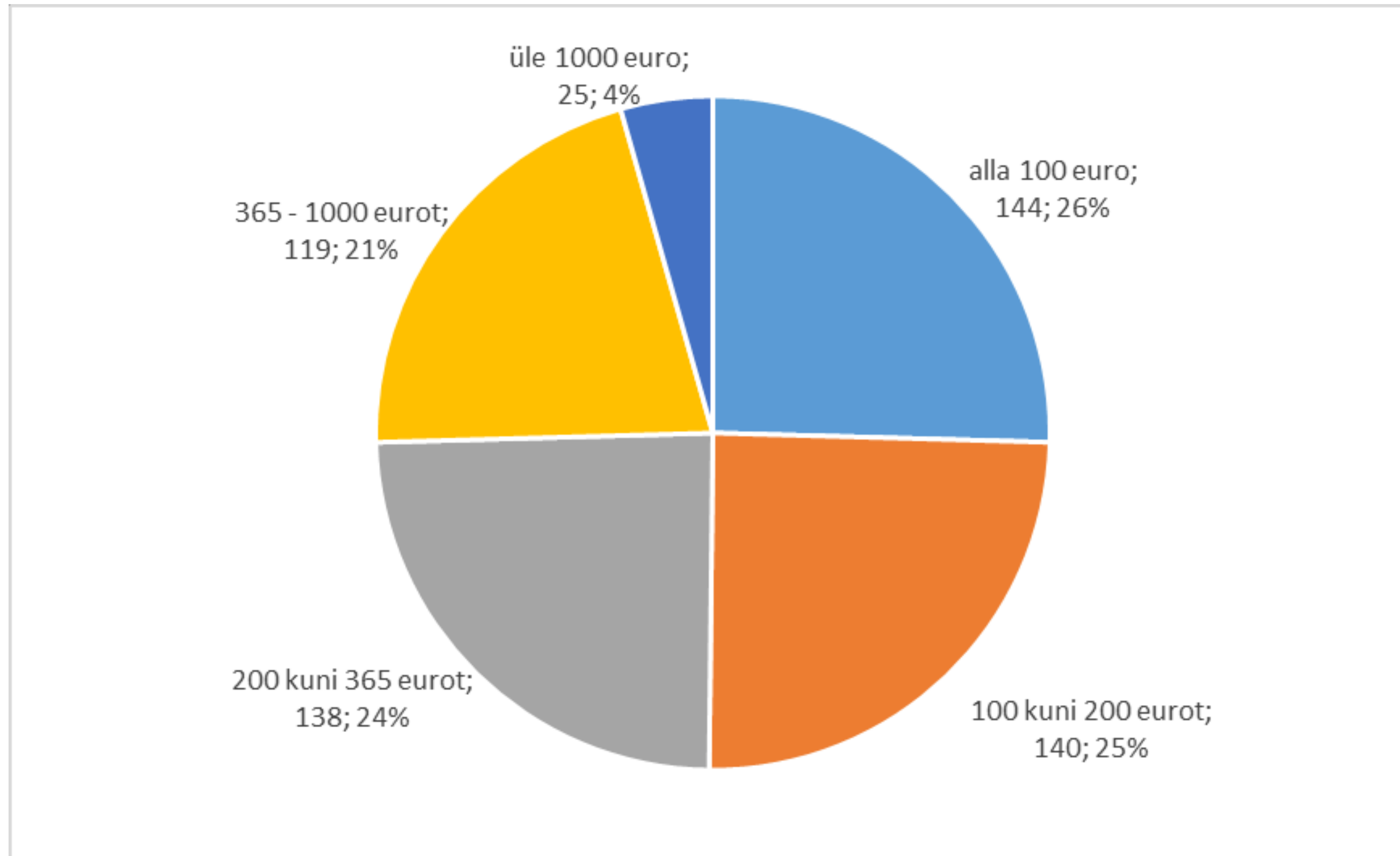
Märkus: varasem EHK kogemus = EHK teenusel või järjekorras olemine alates 01.01.2016.

Projektis osalejate toetusvajadus

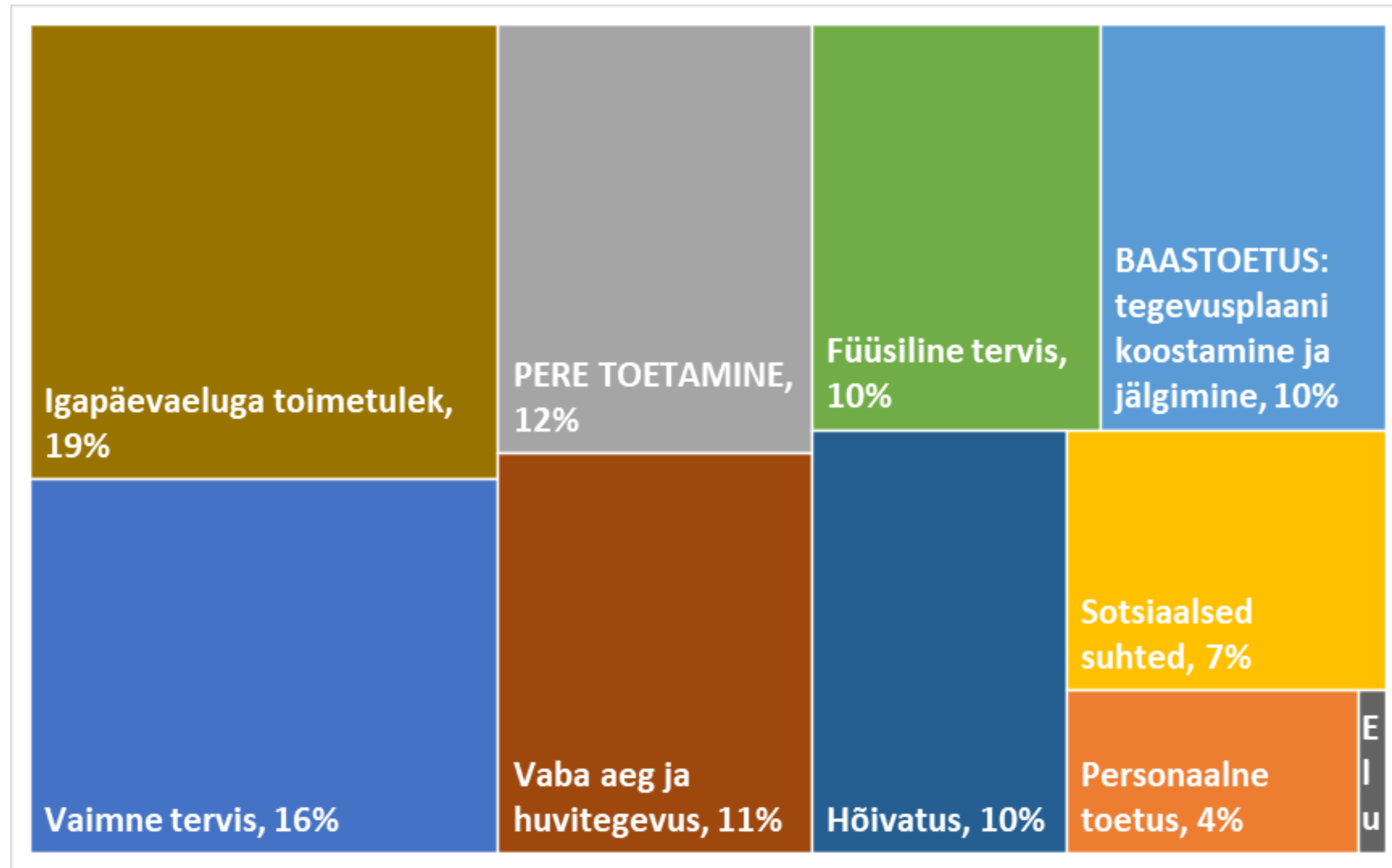
Toetusvajaduse aste	Hindamisi	Osakaal
kõrge või äärmuslik toetusvajadus (aste 3 või 4) mõnes eluvaldkonnas	437	69%
kõigis eluvaldkondades madal või keskmine toetusvajadus või iseseisev	199	31%

Projektis osalejate keskmine teenusekulu kuus

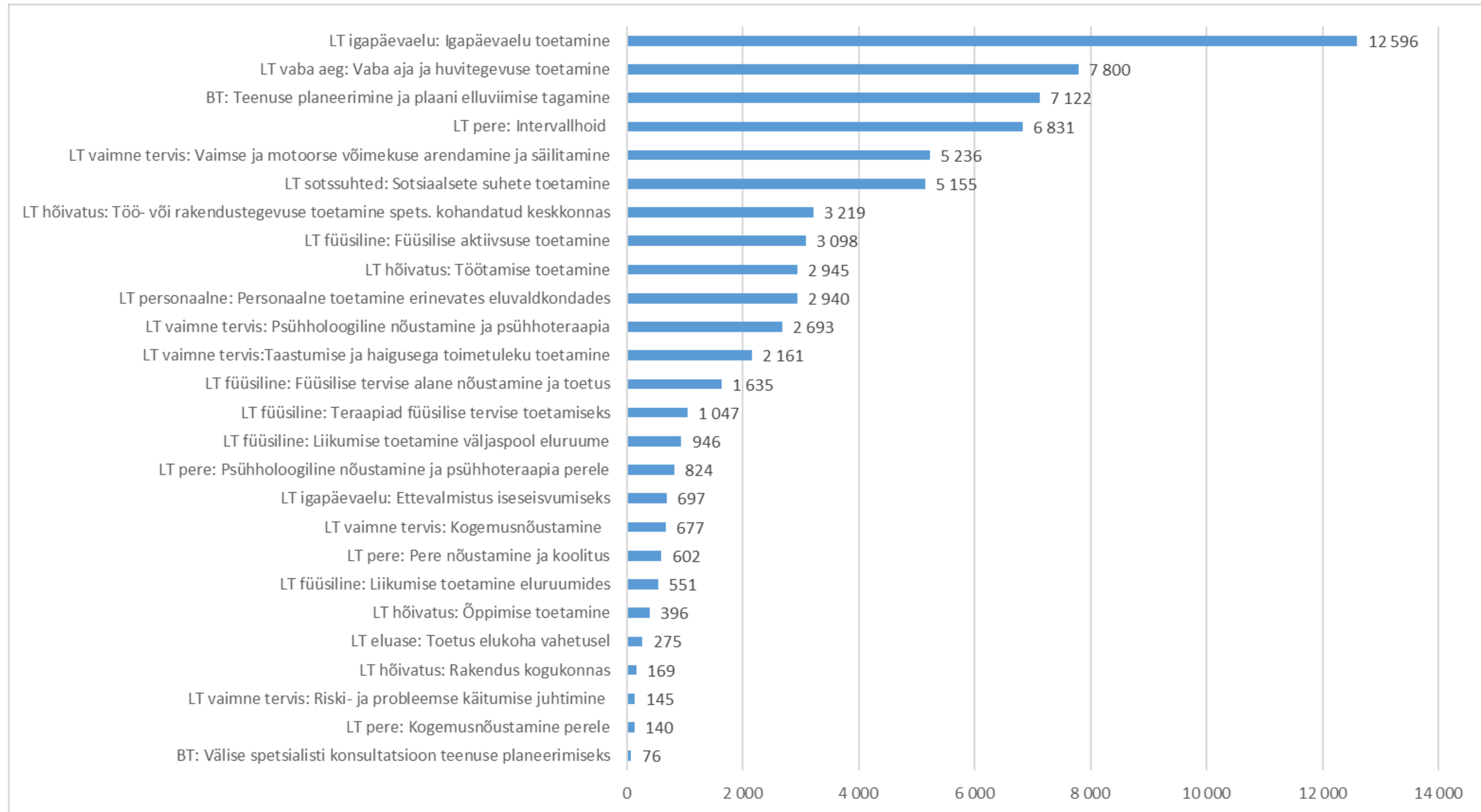
Eluvaldkondade lõikes teenuskomponentide osutamise maht

2019-2021 I pa
andmetel

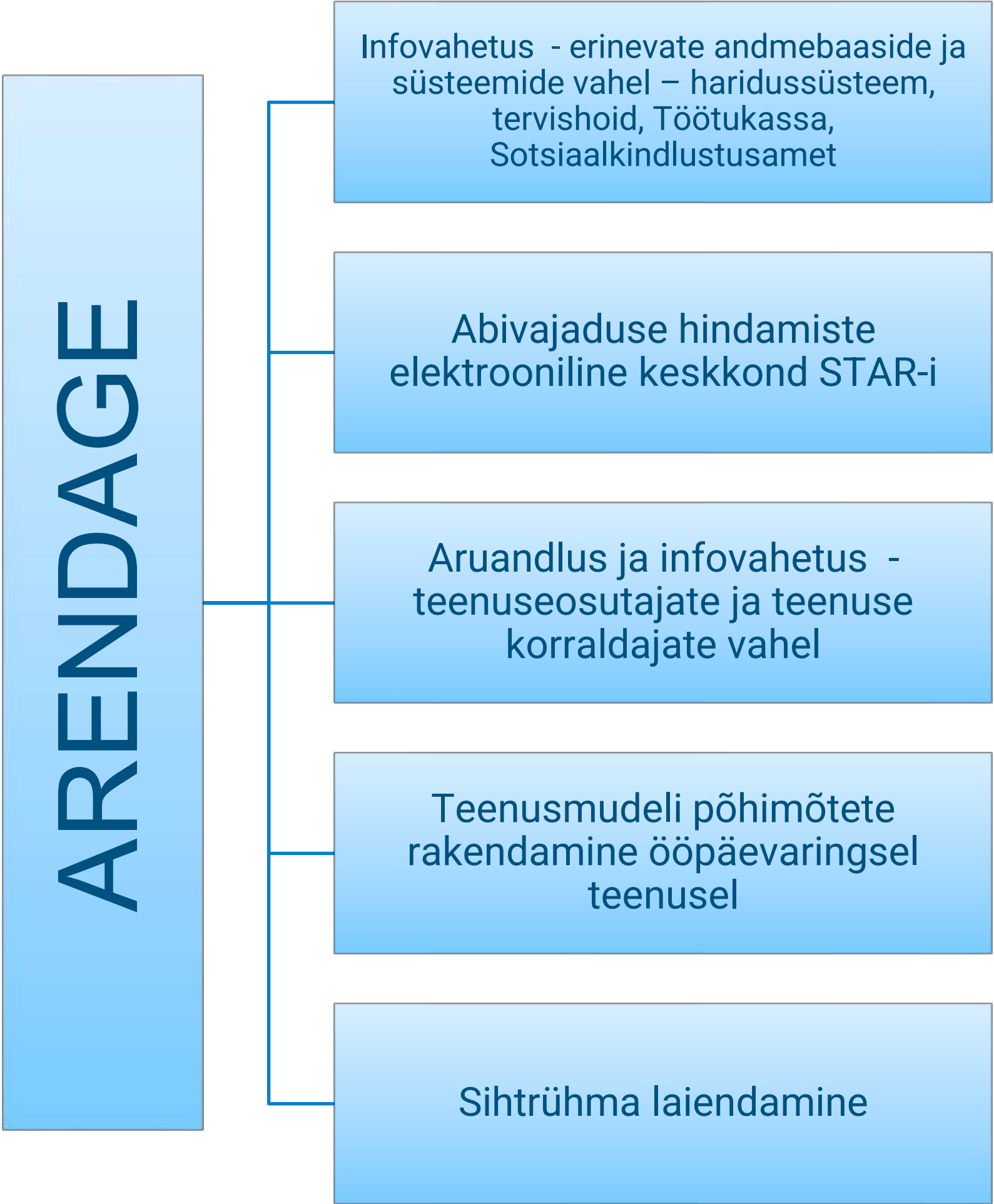
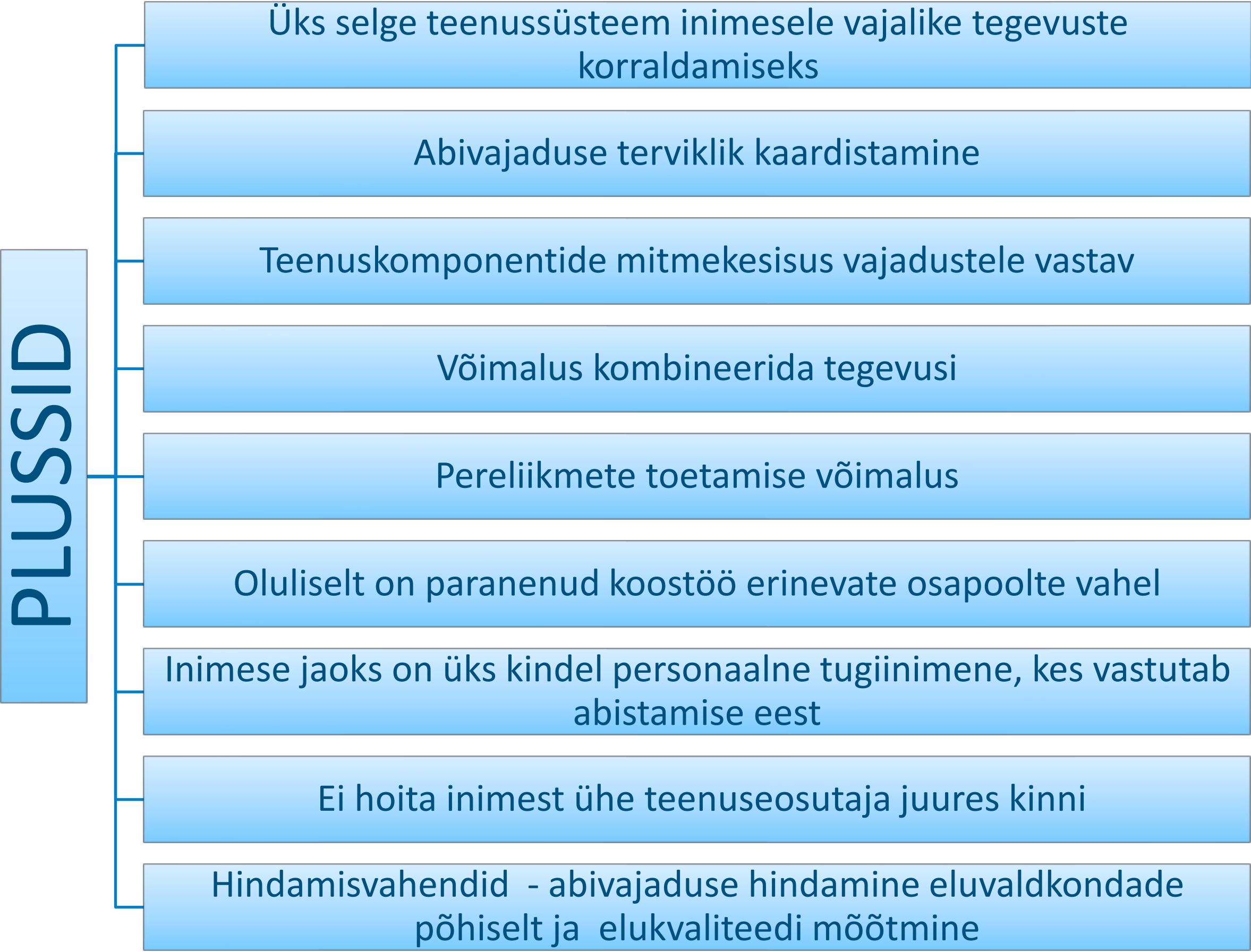
Teenusmudelis on 26 teenuskomponenti, mis hõlmavad 7 eluvaldkonda + pere toetamine + baastoetus.

Teenuskomponentide osutamise maht

Tundides, 2019-2021 / pa andmetel

Omavalitsuste tagasiside

Kelle poole KOVis pöörduda, kui on ISTE projekti inimene ?

Kohalik omavalitsus	ISTE juhtumikorraldaja KOVis	E-mail
Antsla vald	Malle Kodu	malle@antsla.ee
Haapsalu linn ja Lääne-Nigula vald	Krista Levina Maarika Maripuu	krista.levina@haapsalulv.ee maarika.maripuu@laanenigula.ee
Jõelähtme vald	Anne Jegorova	Anne.Jegorova@joelahtme.ee
Jõhvi vald	Pille Rüütel	Pille.rüütel@johvi.ee
Kohila vald	Triin Voodla	Triin.voodla@kohila.ee
Kohtla-Järve linn	Kaire Põlgaste Natalia Kallas	Kaire.polgaste@kjl.v.ee Natalia.kallas@kjl.v.ee
Kose vald	Merike Pihla	Merike.pihle@kosevald.ee
Lüganuse vald	Anne Rembel	Anne.rembel@lyganuse.ee
Mustvee vald	Tiina Tuur	Tiina.tuur@Mustvee.ee
Põhja-Pärnumaa vald	Anneli Kaljur	Anneli.kaljur@pparnumaa.ee
Pärnu linn	Liisa Saks	Liisa.saks@parnu.ee
Raasiku vald	Juta Asuja	Juta.asuja@raasiku.ee
Rapla vald	Katrin Nugis	Katrin.nugis@rapla.ee
Tallinna linn	Cristin Kelder Maarika Maasikas-Tökke	Cristin.kelder@tallinnlv.ee Maarika.maasikas-tokke@tallinnlv.ee
Tapa vald	Monika Martin	Monika.martin@tapa.ee
Tartu linn	Eda Runthal	Eda.Runthal@raad.tartu.ee
Tori vald	Eda Mirk	Eda.mirk@torivald.ee
Türi vald	Ingrid Hiis	Ingrid.hiis@tyri.ee
Väike-Maarja vald	Kersti Sepp	Kersti.sepp@v-maarja.ee

ISTE projekt 2022,

- ✓ rahaline maht kuni 3,4 milj eurot, 700 teenuskohta.
- ✓ projekti raames osutatakse teenust kuni 700 psüühilise erivajadusega inimesele;

Jätkavad KOVid :

✓ Haapsalu linn ja Lääne-Nigula vald,	Jõhvi vald,	Rapla vald
✓ Kohtla-Järve linn,	Lüganuse vald,	Türi vald
✓ Tapa vald,	Väike-Maarja vald,	Tallinna linn
✓ Jõelähtme vald,	Raasiku vald,	Pärnu linn
✓ Kose vald,	Kohila vald,	Põhja-Pärnumaa vald,
✓ Tori vald,	Tartu linn,	Antsla vald.

Uued KOVd (9):

- ✓ Järva VV, Paide LV, Põltsamaa VV, Viljandi LV, Rõuge VV, Valga VV, Otepää VV, Harku VV ja Kehtna VV.

Kontaktid SKAs

projektijuht Katrin Tsuiman

katrin.tsuiman@sotsiaalkindlustusamet.ee, tel 5886 7716

koordinaator Pille Soonmann

pille.soonmann@sotsiaalkindlustusamet.ee, tel 5385 4488

*Tallinn, Jõelähtme vald, Raasiku vald, Kohila vald, Kose vald, Türi vald,
Kohtla-Järve linn, Lüganuse vald, Haapsalu ja Lääne-Nigula vald, Tori vald*

koordinaator Jana Laanemets

jana.laanemets@sotsiaalkindlustusamet.ee, tel 5309 4241

*Rapla vald, Tapa vald, Väike-Maarja vald, Jõhvi vald, Mustvee vald,
Põhja-Pärnumaa vald, Pärnu linn, Antsla vald, Tartu linn*

Projekti info SKA kodulehel: <https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/iste>

SOTSIAALMINISTEERIUM

Ülevaade SoM suundadest puuetega inimeste valdkonnas

Kadri Mets

03.11.2021

SHS ja teiste seaduste muudatused

➤ Mõisted:

- pikaajaline hooldus
- sotsiaaltöötaja
- vaimne alaareng → intellektipuue
- juhtiv psüühikahäire → põhihaigus

➤ Pikaajalise hooldusega seotud muudatused:

- KOV kohustus eelistada abi pakkumisel kodus elamist toetavaid abimeetmeid
- KOV kohustus hinnata hoolduskoormusega inimese toetusvajadust
- II astme sugulaste vabastamine ülalpidamiskohustusest
- KOV kohustus abivajaduse tuvastamisel ka vastavat abi pakkuda

SHS ja teiste seaduste muudatused

➤ Erihoolekanne

- Nõuded teenust vahetult osutavale inimesele
- Teenuste järjekord
- Puudest lahti sidumine

➤ Viibimiskoha andmed

➤ Abivahendid

- 16–17-aastaste isikud võrdsustatakse kuni 18-aastaste tuvastatud puude raskusastmega inimestega, laiendades nende abivahendite piirmäära 90%-le

SHS ja teiste seaduste muudatused

- Puudega inimeste andmete kättesaadavuse tagamine KOV töötajale STAR päringuga
- Puude raskusastme tuvastamine vanaduspensioniealistel teatud juhtudel eluajaks
- Puude toetuse kandmine laste arvelduskontole
- Toetusfondi vahendite kasutuse paindlikumaks muutmine
- Koolikohustuse mittetäitmise, Rajaleidja otsuste ja lastele koolis osutatavate tugiteenuste andmete edastamine KOVidele

Tulevikusuund

➤ Ühe ukse poliitika

➤ Bürokratia ja hindamiste vähendamine

➤ Teenuste puudest lahti sidumine

Riigikohtu lahendiga seoses

- 18.10.2021 avaldatud riigikohtu lahend, mille kohaselt tuleb puude tuvastamisel arvestada ka ravitoimingutega:
 - <https://www.riigikohus.ee/et/uudiste-arhiiv/riigikohus-taitis-seaduselunga-lapsele-puude-maaramisel>
- Kohtulahendiga seoses kiired tegevused:
 - SKA-s kokkulepped ja juhised ekspertarstidele
 - Puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse muutmine
 - Laste puude raskusastme põhialuste dokumendi korrigeerimine
 - sotsiaalkaitseministri määruse nr 18 „Puude raskusastme tuvastamise tingimused ja kord ning puudega tööealise inimese toetuse tingimused“ täiendamine

Tegevused alates 2022. a

- PISTS-iga seotud kitsaskohtade analüüsimine
- Puude tuvastamise metoodika
- Harvikaigusega laste toetuse laiendamine
- Erivajadusega laste reform
 - 2022.a II kvartalis VV-le ettepanekud SKA, Rajaleidja ja reh.meeskonna funktsioonide ja hindamise koondamiseks
 - Rehabilitatsioonisüsteemi analüüs ja ettepanekud
- Ligipääsetavuse seaduse eelnõu

Tegevused alates 2022. a

- Pikaajalise hoolduse VTK – esitamine Vabariigi Valitsusele 31.03.2022
- Erihoolekandeteenuste ajakohastamise VTK: 01.04.2021–31.12.2022
- Analüüs ja ettepanekud pikaajalise hoolduse teenuste inimesekeskse korraldamise kohta sotsiaal- ja tervishoiuvaldkonna parema integreerimise kaudu: 01.10.2022–30.06.2022
- Abivajaduse hindamise süsteemi korrastamine
- Ettevalmistused RFK üle-eestiliseks rakendamiseks taastusravis, sotsiaalses ja tööalases rehabilitatsioonis ja töövõime hindamises

Tegevused alates 2022. a

- Teenuste kättesaadavuse parandamisega seotud tegevused: 01.09.2021–31.12.2025
 - analüüs ja ettepanekud pikaajalise hoolduse jätkusuutliku korralduse ja rahastusmudelite väljatöötamiseks
- Pikaajalise kaitstud töö tuleviku disain: 01.10.2021–31.12.2022
- Sotsiaaltranspordi tuleviku korraldamise ja jätkusuutliku rahastuse kontseptsioon: 01.01.2022–31.12.2023
- Eestkosteüsteemi kaasajastamine

Tegevused alates 2022. a

- Hoolduskoormusega inimestele tugisüsteemi loomine: 02.01.2022 –31.05.2023
 - Hoolduskoormusega inimestele toetavate teenuste ja koolituste välja arendamine
 - Rahvusvahelisele- ja tänasele KOV praktikale tuginev alusanalüüs hoolduskoormusega inimestega seotud regulatsiooni sisustamiseks, et ühtlustada tänast KOV praktikat
 - Hoolduspuhkuse võimaluse laiendamine hoolduskoormusega inimestele
 - Hoolduskoormusega inimeste töötamise soodustamine hooldamise kõrvalt.

ESF ja ERF vahendid

1. Pikaajalise hooldusega seotud

- Eestkoste korralduse korrastamine
- SKA KOV nõustamisüksuse töö jätkurahastamine
- Vabatahtliku tegevuse soodustamine hoolekandes
- KOV võimestamine
- Kodus/kogukonnas elamise ja hoolekande teenuste arendamine
- Kagu-Eesti arenguprogramm
- Kaitstud töö projekt
- Hoolduskoormusega inimestele toetavate tegevuste ellu viimine
- Abitehnoloogiate kasutuselevõtu soodustamine inimeste elu- ja teenuskeskkondades

ESF ja ERF vahendid

2. Pikaajalise hooldusega seotud

- Piirkondlike koordineerimisprojektide läbiviimine
- Töötatakse välja ning piloteeritakse integreeritud ja uuenduslikke sotsiaalteenuseid ja meetmed KOV ning riigiteenuste pakkumiseks
- Suure hooldusvajadusega lastele kombineeritud (ööpäevaringne hoid ja õendusabi) teenusmudeli väljaarendamine ja katsetamine. Suure hooldusvajadusega laste rehabilitatsiooniprogrammide väljatöötamine.
- Abivajaduse hindamise korralduse korrastamine
- ISTE projekt

3. Sotsiaalvaldkonna tööjõu kvalifikatsioonide tõstmine

ESF ja ERF vahendid

4. Pikaajalise hoolduse süsteemi loomist ja rakendamist sh inimestele vajaduspõhise abi kättesaadavust toetavad tegevused sh IT lahendused
 - Kogukonnapõhiste teenusmajade rajamine vanemaealistele
 - Erihoolekande teenuskohtade loomine

AITÄH!

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Tänan!

projekti info Sotsiaalkindlustusameti veebis: <https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/iste>

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Pilootprojekt

„ABIVAHENDITE VÕIMALDAMINE TÖÖEALISTELE ILMA PUUDE JA TÖÖVÕIME LANGUSETA“

Sotsiaalkindlustusamet
Abivahendite talitus
18.10.2021

Ülevaade pilootprojektist

- Sotsiaalministeeriumi poolt algatatud projekt abivahendivajadusega tööealiste sihtgrupi suuruse hindamiseks
- Eesmärgiks saada teada kui suur on vajadus abivahendite järele tööealiste inimeste seas (18-64 aastased), kellel ei ole tuvastatud puuet ega töövõime langust
- Projekti kestvus 01.01.2021-30.06.2021

Sihtgrupp ja osalemine

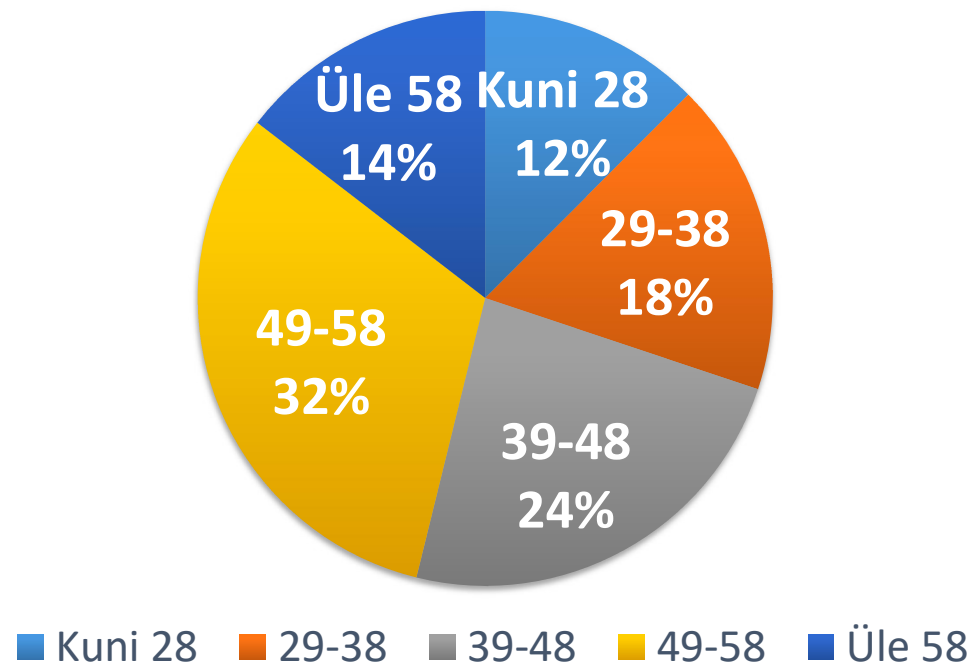
- Abivahendite võimaldamise aluseks pilootprojektis kehtiv abivahendite loetelu (01.10.2020)
- SHS § 47 võimaldab juba tööealistel isikutel soetada ilma puude või töövõime languseta rinna- ja silmaproteese ning kuulmisabivahendeid ja heliülekandesüsteeme (kuulmislangu alates 30dB). Neid sihtgruppe piloot ei mõjutanud.
- Võimalus oli esitada ka erimenetluse taotlus

Sihtgrupp ja osalemine

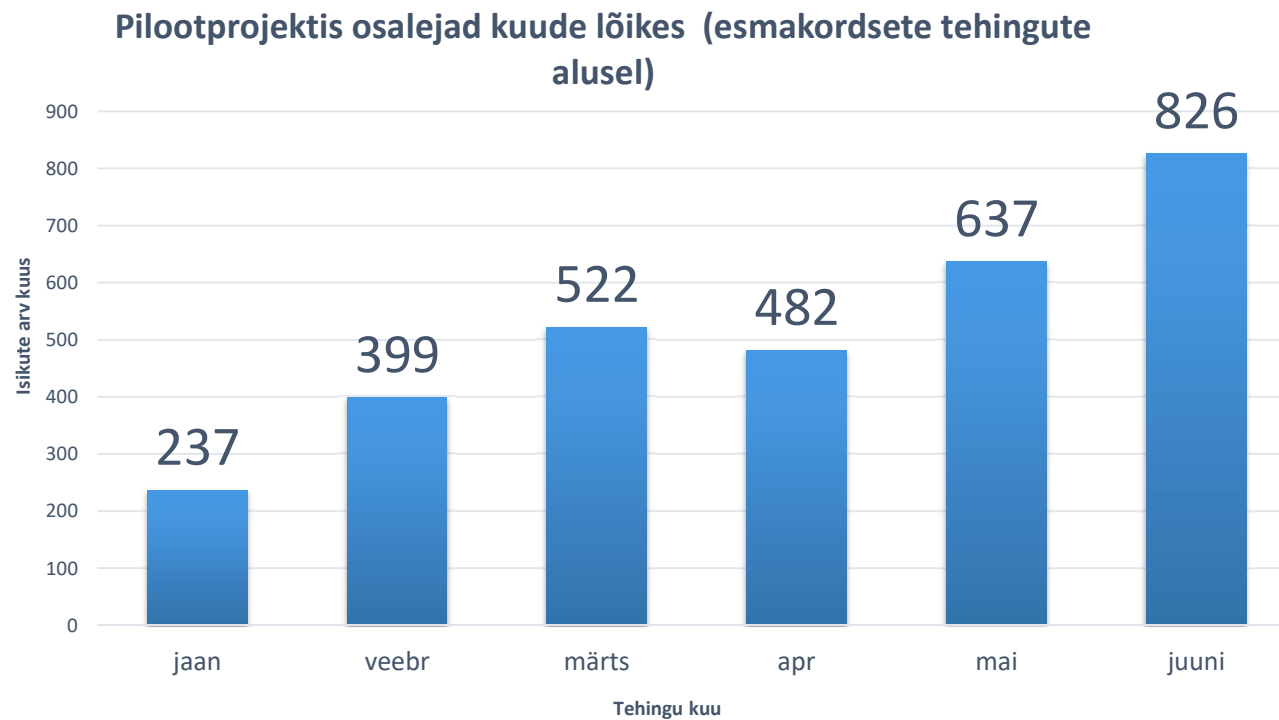
- Piloodis osalesid tööealised vanuses 18-64 aastast, kellel tehingu tegemise hetkel:
 - oli spetsialisti poolt tuvastatud abivahendi vajadus ja väljastatud abivahendi tõend
 - ei olnud tuvastatud puuet ega töövõime langust
 - oli pooleli töövõime hindamise ja/või puude tuvastamise protsess

Pilootprojektis osales kokku 3103 inimest

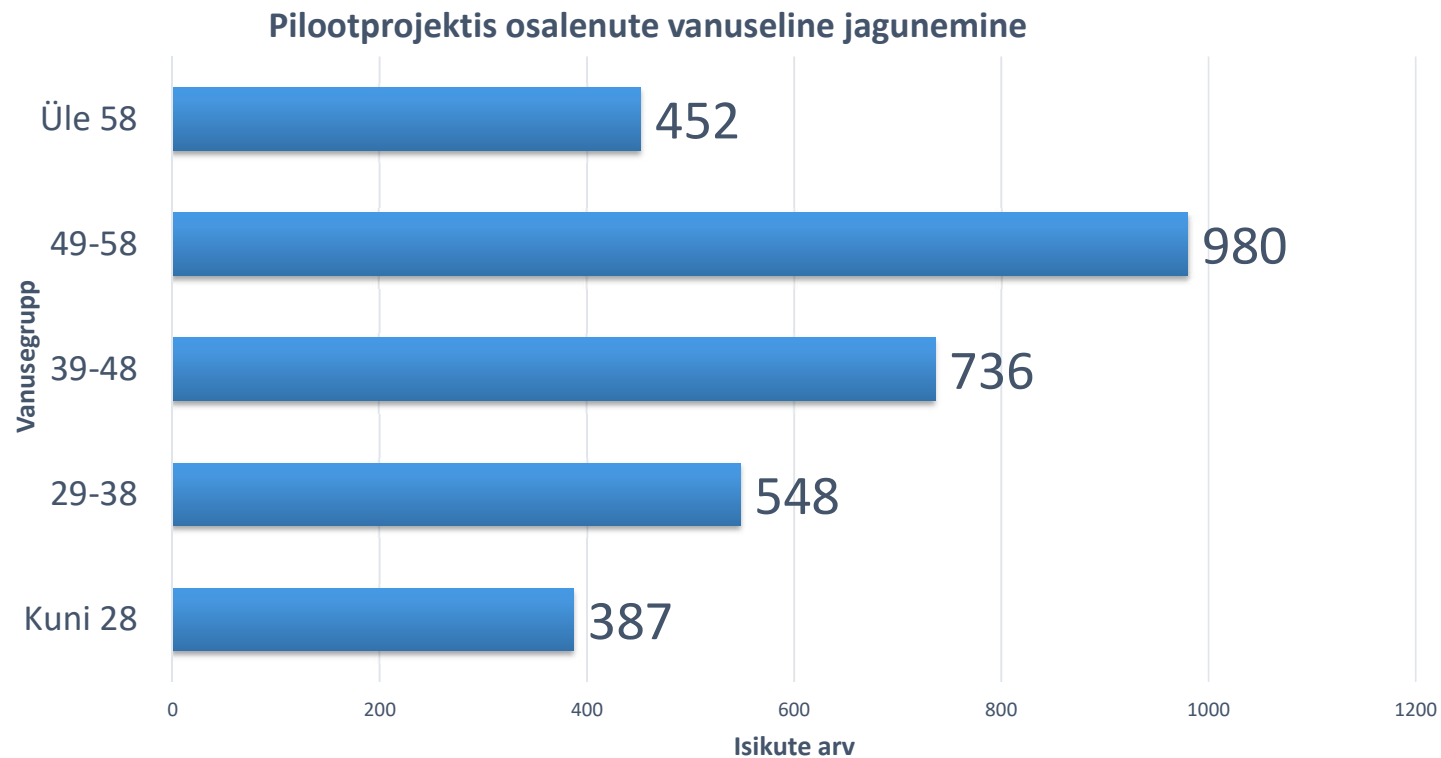
Vanuseline jaotus

Pilootprojektis osalejad kuude lõikes

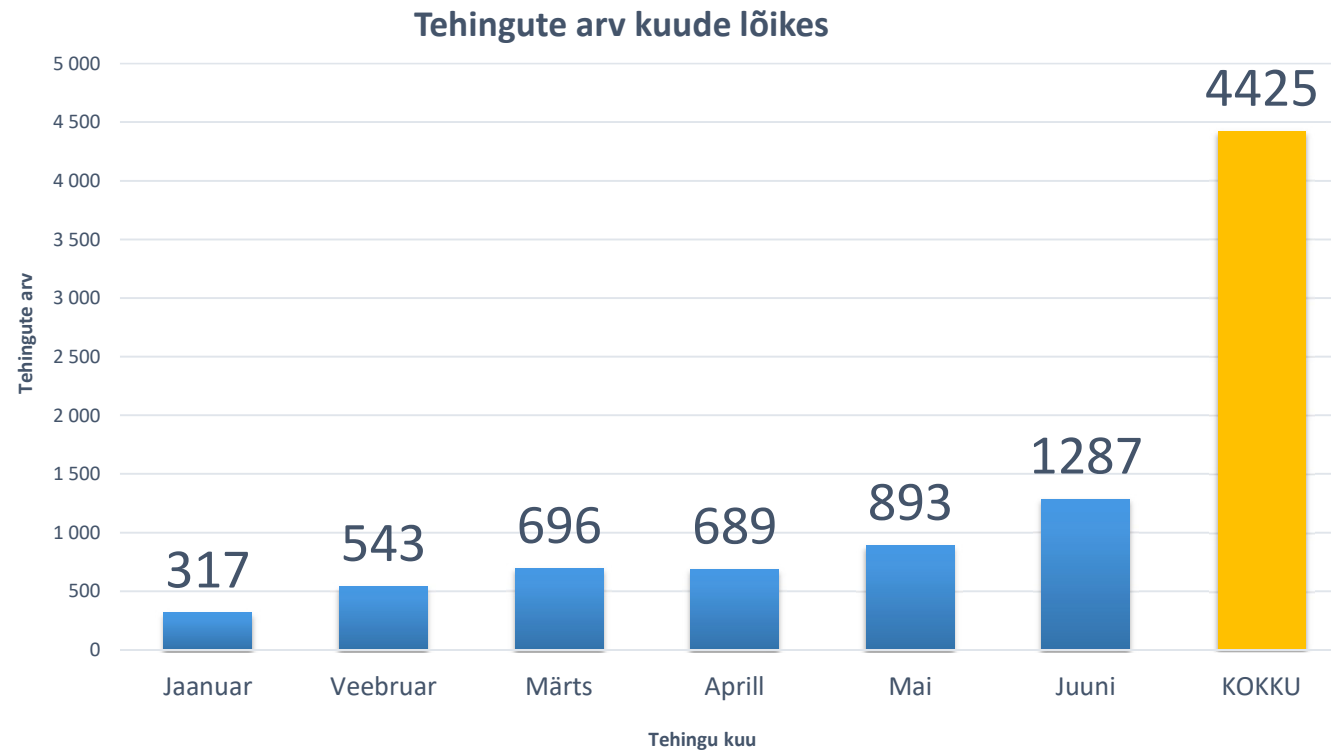
Pilootprojektis osalenute vanuseline jagunemine

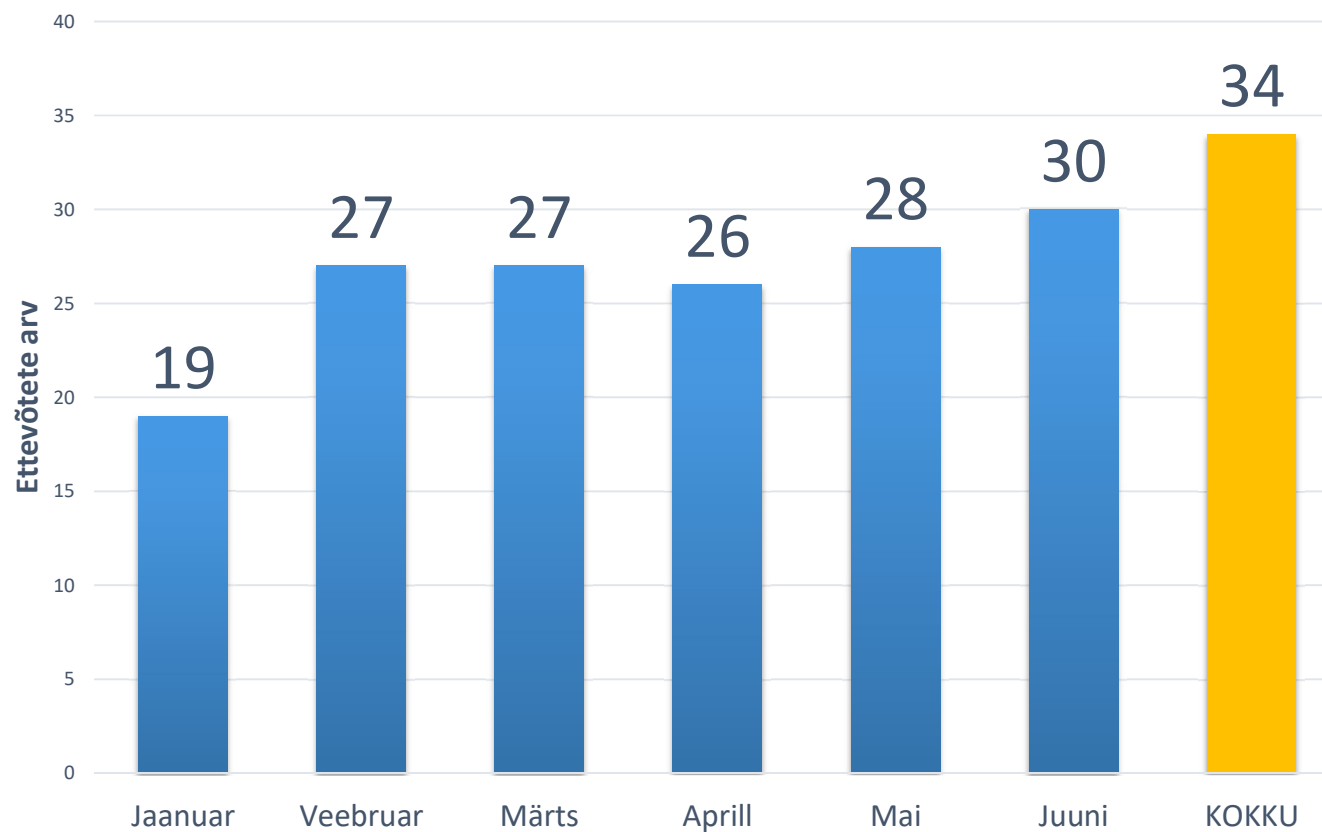
Teenuseosutajad pilootprojektis

- SKA-l on 171 lepingupartnerit, kellest pilootprojektis osalemiseks sõlmis täiendava lepingu 66 abivahendi ettevõtet.
- Pilootprojektis osalenud ettevõtetest tehinguid tegi 34 ettevõtet

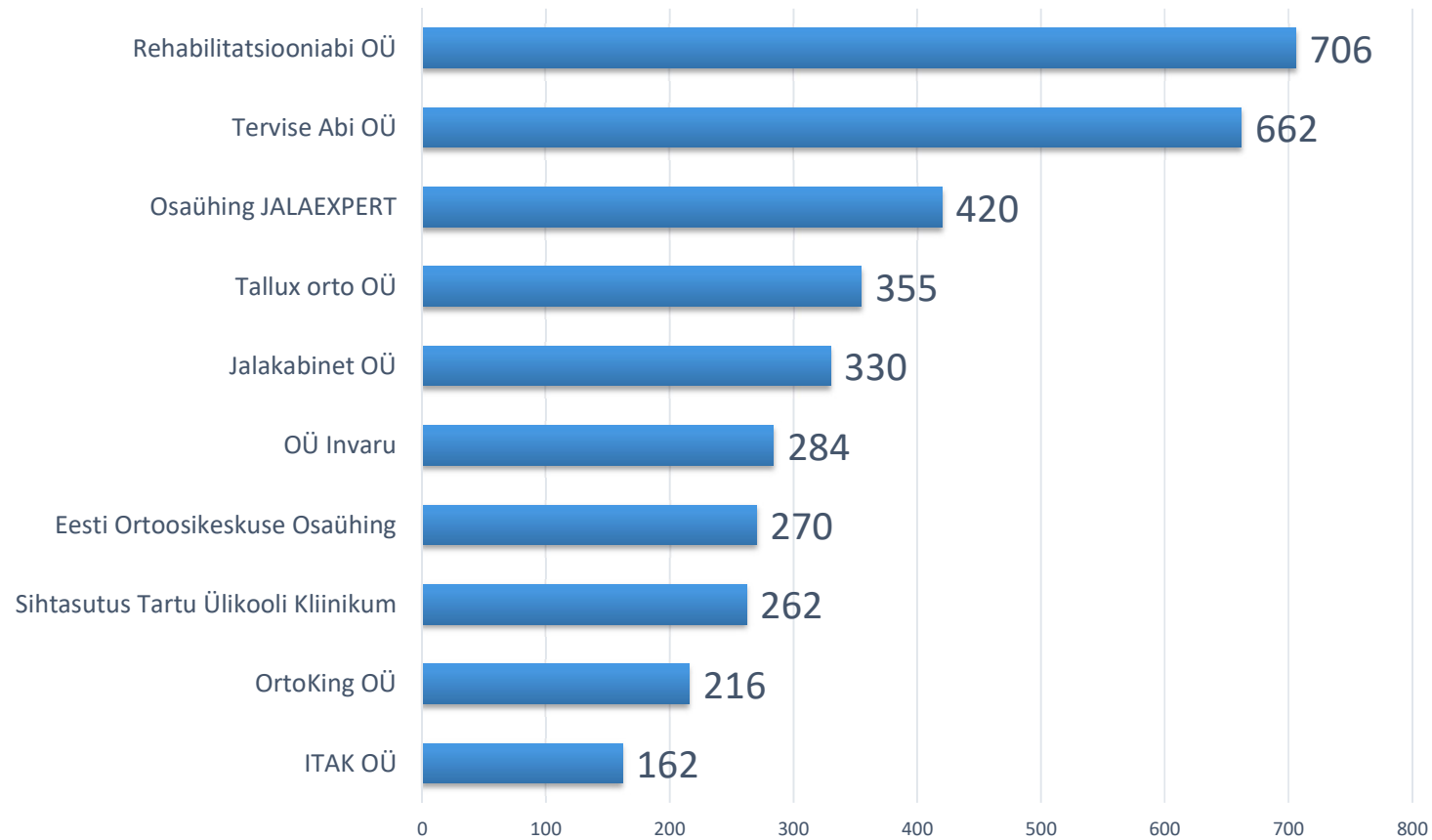
Pilootprojektis tehtud tehingute arv

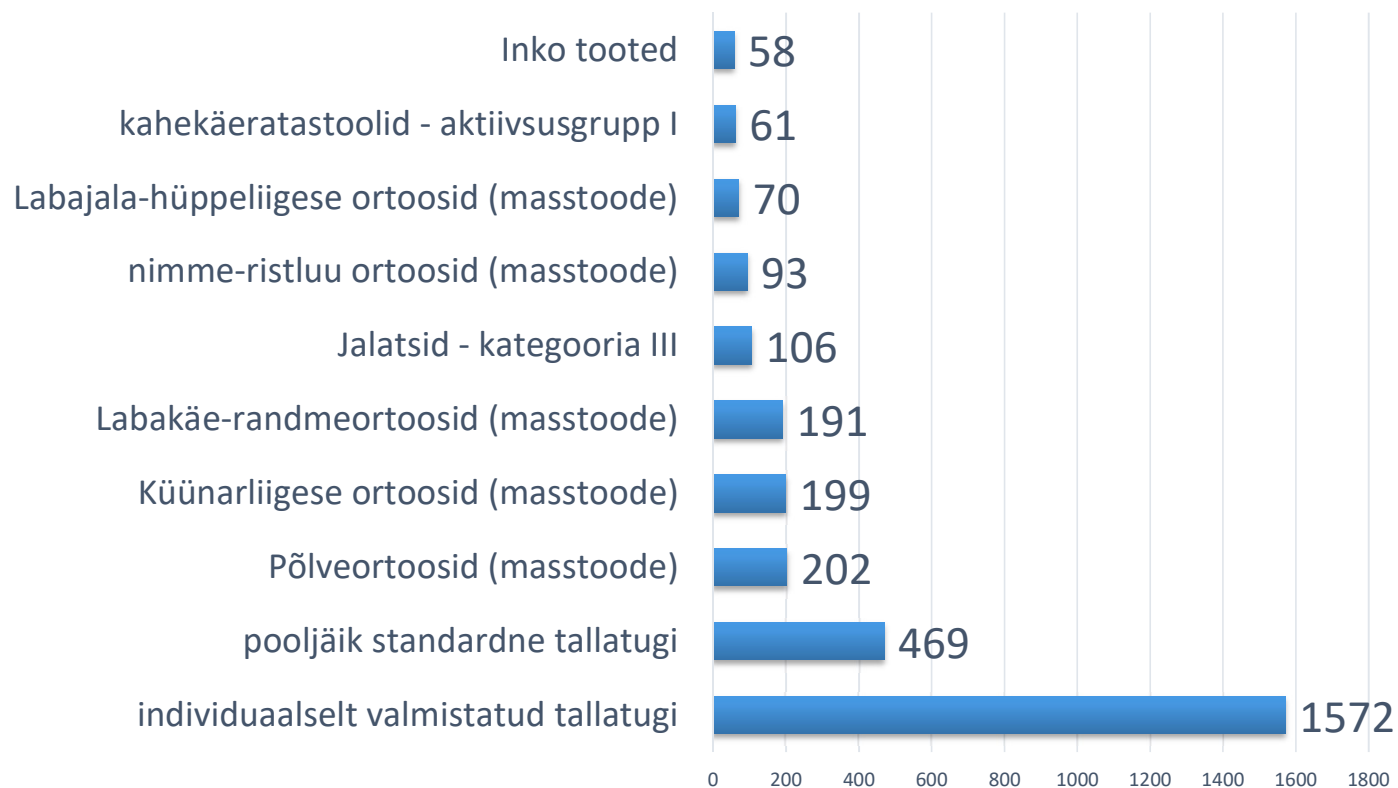
Tehinguid teinud ettevõtete arv kuude lõikes

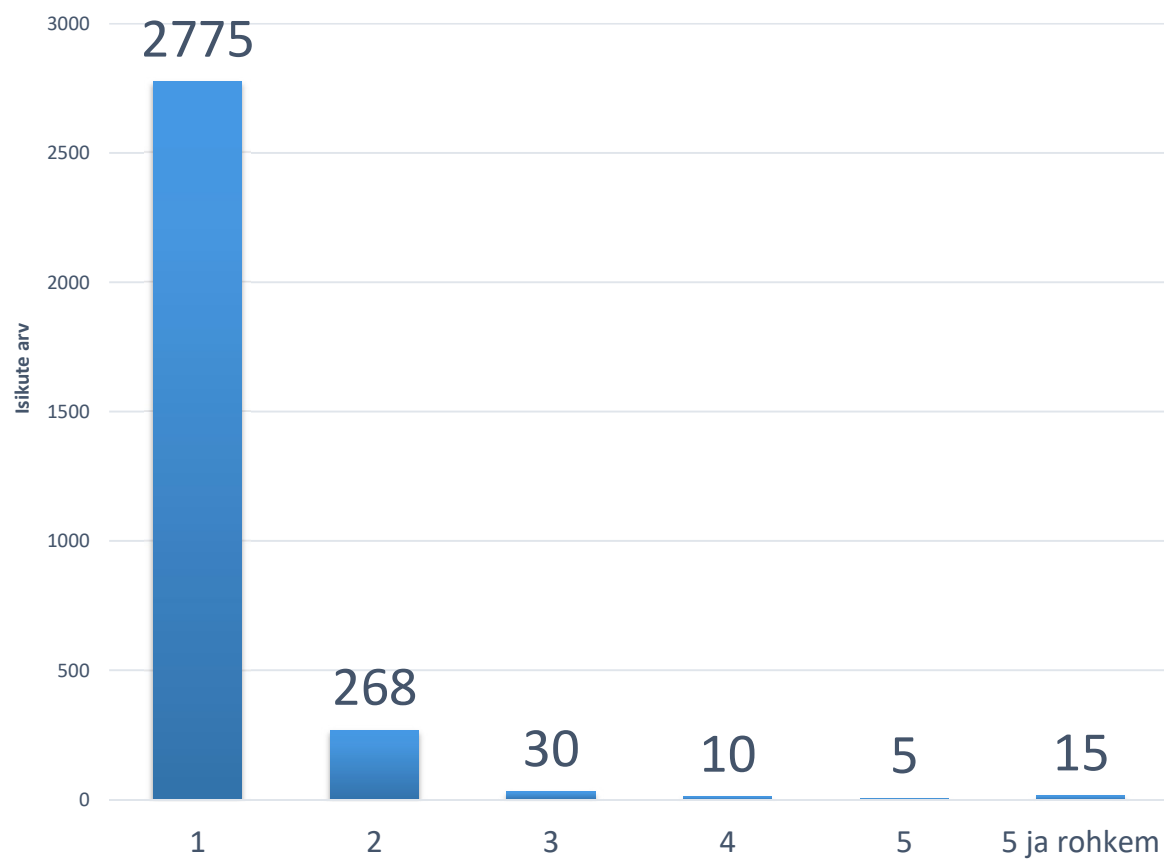
Enim tehinguid teinud ettevõtted

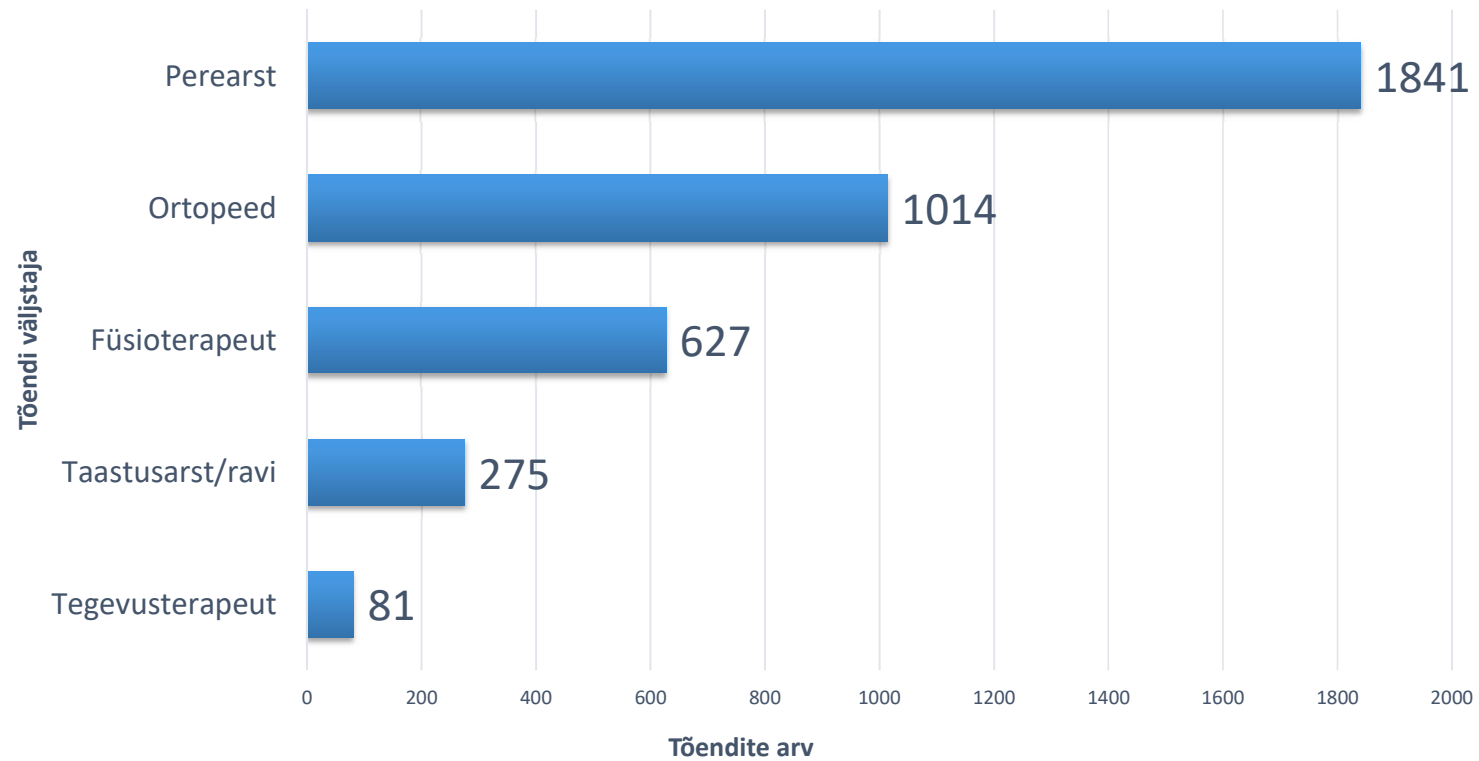
Enim soetatud abivahendite tehingud

Erinevate ISO koodidega tehinguid teinud isikud

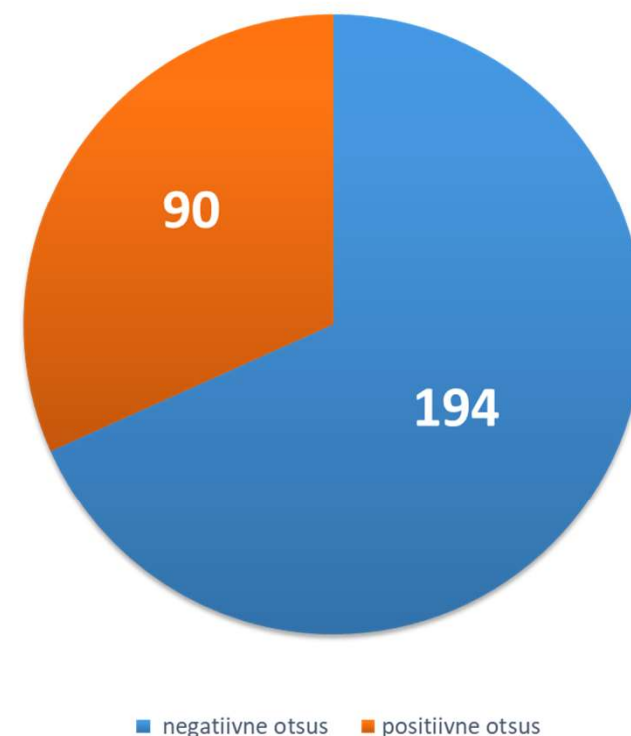
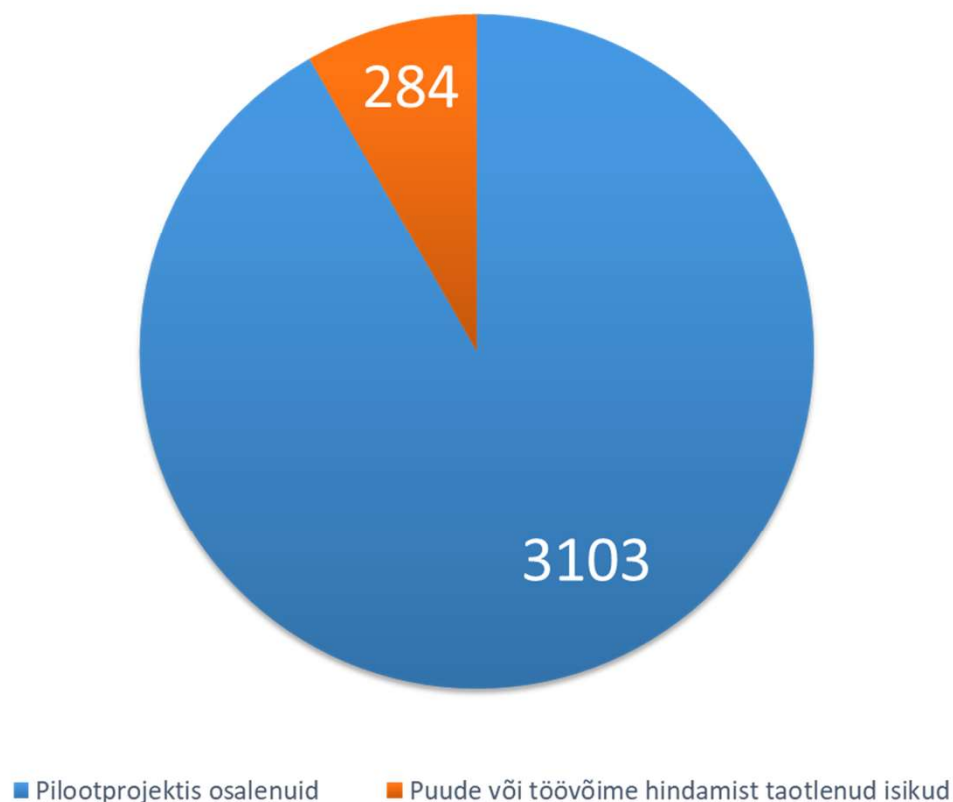

Kõige enam tõendeid väljastanud spetsialistid

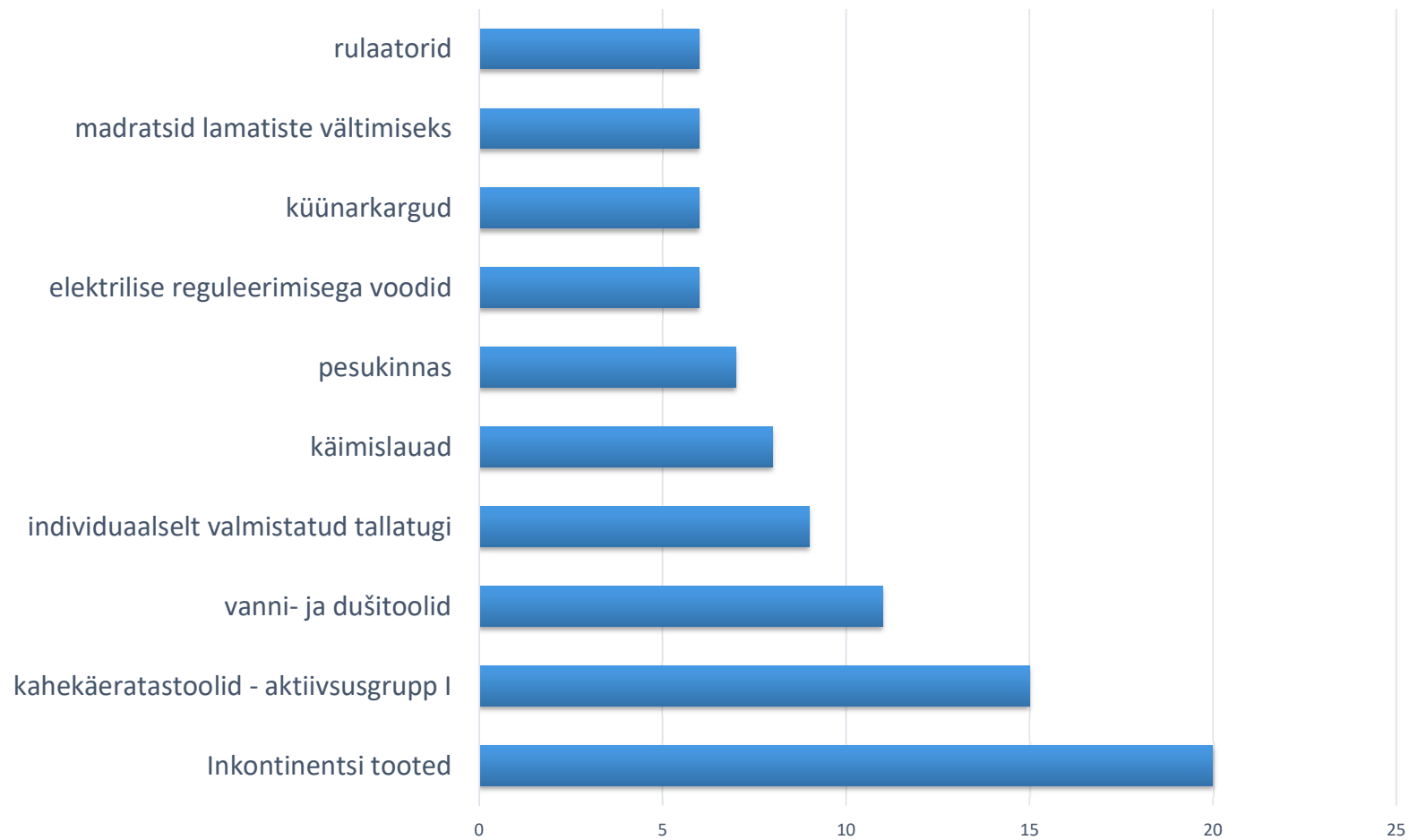

Puude või töövõimelanguse tuvastamine

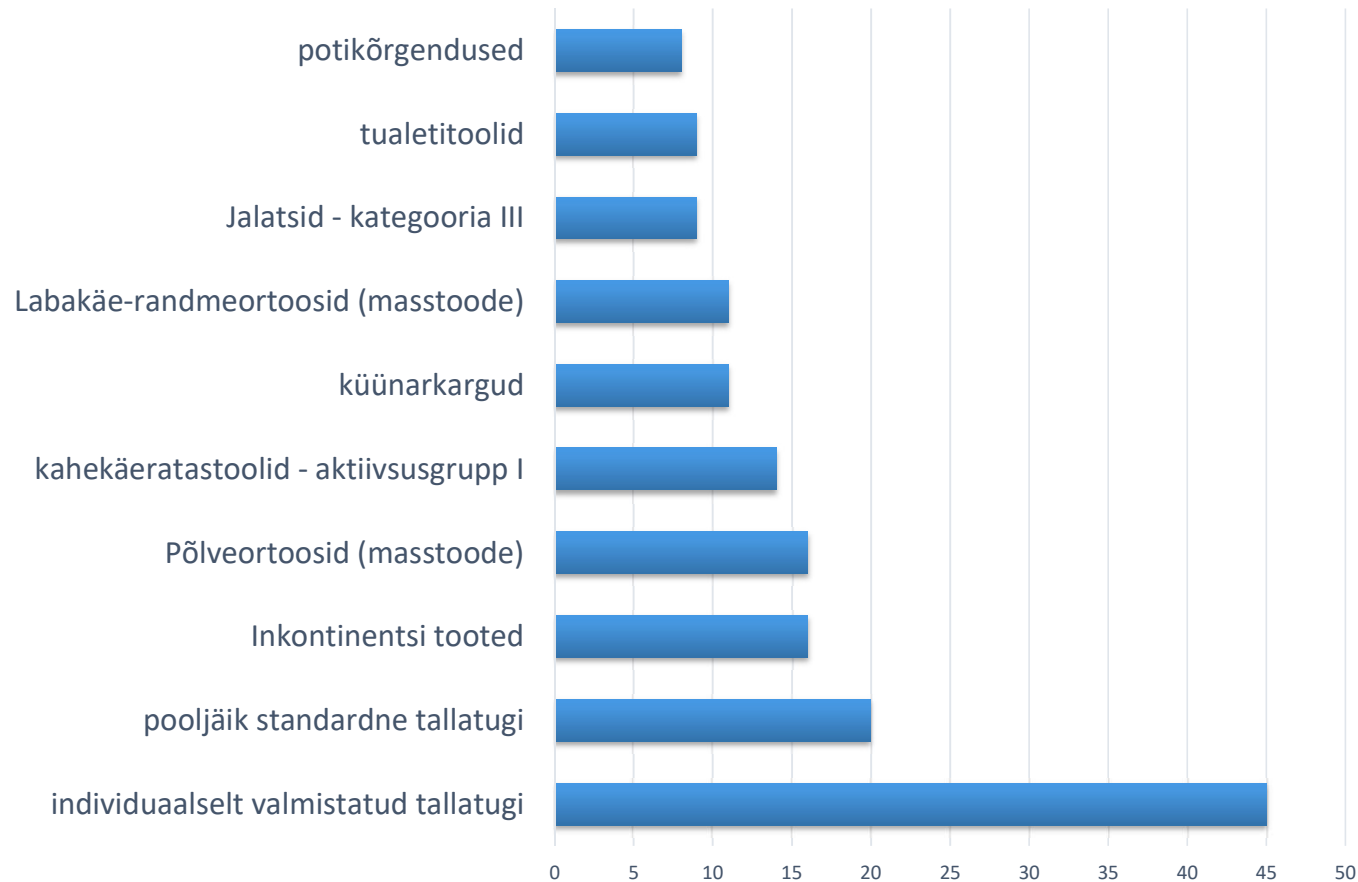
- Pilootprojektis osalenud 3103 isikust taotles puuet või töövõime langust **284** inimest- 9% kõigist inimestest

Positiivse otsuse saanud isikute soetatud tooted

Negatiivse otsuse saanud isikute soetatud tooted

Järeldused

1. Kokku taotles pilootprojektis osalenud inimestest puuet või töövõime langust 284 inimest ehk **9%** kõigist osalejatest. Seega pilootprojektis osalenud inimesed ei hinda oma tervisest tulenevaid piiranguid sedavõrd tõsisteks ja püsivateks

Järeldused

3. Sotsiaalsüsteemis puudub digitaalne tõend

Pilootprojektis esitatud tõenditest suur hulk oli vormistatud käsikirjas, mis tõi kaasa selle, et:

- sageli oli käekiri väga raskesti loetav või loetamatu
- kohati oli tõendi väljastaja õigsust raske kontrollida, kuna tõendil puudus tervishoiutöötaja kood ja tempel.

Vajalik on välja arendada digitaalne tõendi süsteem, mis oluliselt lihtsustaks kogu süsteemi toimimist

Järeldused

4. Alates 01.01.2022 hakkab Eesti Haigekassa hüvitama osasid Sotsiaalkindlustusameti poolt võimaldatavatest abivahenditest.

- Läbiviidud pilootprojekti 140 000 euro suurusest kulust moodustasid Eesti Haigekassa alla liikuvad tooted kokku kulu 97 400 euro ulatuses ehk ca 70 %.

Soetatud abivahendite analüüsist lähtub, et ortopeedilistele abivahenditele kulutati kokku 90 862 eurot, mis on ca 65% pilootprojekti kulust. Enamus ortopeedilisi abivahendeid soetanud inimestest ei taotlenud puuet ega töövõime languse hindamist. Samuti ei vasta nende inimeste tõenditel välja toodud näidustused Eesti Haigekassa hüvitamistingimustele - nt omandatud lampjalgsus või jala ristivõlvi lamene mine

Edasised tegevused

Ettepanekud, mida kaaluda abivahendisüsteemide ühtlustamise ja läbipaistvuse huvides:

1. Luua võimalused abivahendite saamiseks kiirelt neile inimestele, kellel tekib vajadus abivahenditele ootamatult;
2. Luua tööandjatele motiveerivad võimalused kompenseerimaks töötajatele töötamisest tingitud vaevuste leevendamiseks soetatavate abivahendite kulu;
3. Luua abivahendi vajaduse tuvastajatele kaasaegne moodus hindamaks abivahendi vajadust ühtsetel ja selgetel alusel
4. Kaaluda osaliselt konkreetsete abivahendite võimaldamist ilma täiendava õigustatuseta ehk ilma puude või töövõime languse määramiseta (nt ratastool, hooldusvoodi, inkontinents)

Küsimused

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Täna kuulamast!

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET